

**DIGITALISERINGENS INVERKAN PÅ
REDOVISNINGSKONSULTERS PRAKTIK**

**THE IMPACT OF DIGITALIZATION ON THE
PRACTICE OF ACCOUNTANTS**

Examensarbete för kandidatexamen med
huvudområdet Företagsekonom

Grundnivå 15 högskolepoäng

Vårtermin År 2023

Student: George Homa & Valdrina
Rahmani

Handledare: Per Staffan Boström

Examinator: Marina Grahovar

Digitaliseringens inverkan på redovisningskonsulters praktik

Examensrapport inlämnad av George Homa och Valdrina Rrahmani till Högskolan i Skövde, för Kandidatexamen (BSc) vid Institutionen för handel och företagande.

2023-06-12

Härmed intygas att allt material i denna rapport, vilket inte är vårt eget, har blivit tydligt identifierat och att inget material är inkluderat som tidigare använts för erhållande av annan examen.

Signerat:

George Homa

George Homa

Valdrina Rrahmani

Valdrina Rrahmani

Förord

Vi vill rikta ett stort tack till samtliga informanter som varit delaktiga i denna studie, utan deras medverkande hade vi inte kunnat genomföra arbetet. Vi vill även tacka vår handledare Per Staffan Boström, vår examinator Marina Grahovar och övriga seminariedeltagare under arbetets gång för givande kommentarer och konstruktiv kritik.

Skövde, våren 2023

George Homa & Valdrina Rrahmani

Sammanfattning

Bakgrund och inledning: Digitaliseringen har förändrat samhället i stort och påverkat både individuella människors och företags vardag. Inom redovisningsbranschen har digitaliseringen haft en betydande inverkan, med övergången från traditionella pappersbaserade system till digitala verktyg och processer. Denna utveckling har inneburit både möjligheter och utmaningar för företag och redovisningskonsulter, där vissa arbetsuppgifter har effektiviserats, förändrats eller till och med försvunnit. Samtidigt har det uppstått en diskussion kring hur digitaliseringen påverkat yrkesrollen för redovisningskonsulter, med vissa studier som menar att yrkesrollen kommer att skifta till en mer rådgivande och strategisk roll. Tidigare forskning har främst fokuserat på de större redovisnings- och revisionsbyråerna, så kallade ”The Big Four” vilket innefattar följande företag PwC, EY, KPMG och Deloitte, och hur de har anpassat sig till den digitala utvecklingen. Det finns däremot en kunskapslucka när det gäller mindre redovisningsbyråer och hur deras arbete påverkats av digitaliseringen i jämförelse med större byråer.

Syfte: Detta är en jämförande studie mellan små och stora redovisningsbyråer. Syftet med denna studie är att undersöka digitaliseringens praktiska effekter på redovisningsprocessen för konsulter på mindre och större byråer samt deras förståelse, känslor och inställning till förändringarna. Uppsatsen fokuserar på hur digitaliseringen har transformerat redovisningskonsulternas arbetsprocess i branschen. Studien analyserar konsulternas redovisningsprocess samt identifierar delar där digitaliseringen haft inverkan. Jämförelse av skillnaderna mellan små och stora byråer gällande praktiska konsekvenser och konsulternas uppfattning av digitaliseringens effekter görs i studien. Målet är att ge en djupare förståelse av digitaliseringens inverkan på redovisningskonsulters praktik. och erbjuda värdefull kunskap för både blivande och verksamma konsulter.

Metod: En kvalitativ metod genomfördes för att samla in det empiriska materialet och för att få en djupgående bild över redovisningskonsulternas praktik och hur den har inverkats av digitaliseringen. Tio verksamma redovisningskonsulter intervjuades genom semistrukturerade intervjuer.

Slutsats: Digitaliseringen har haft inflytande på redovisningskonsulternas praktiska förståelse och deras redovisningsprocess genom att de har behövt anpassa sig till nya verktyg och metoder. Större byråer har högre digitaliseringsgrad och anpassar sig snabbare till ny teknik. Små byråer har en mer varierad inställning till digitala lösningar, vilket är beroende på kundkretsens preferenser. Digitaliseringen har ökat effektiviteten och förbättrat kommunikationen, men också medfört utmaningar som att lära ut digitala lösningar till äldre kunder och anpassa sig till nya system och teknologier. Trots utmaningar är konsulternas inställning över lag positiv, då digitaliseringen förbättrar effektiviteten och möjliggör mer värdeskapande arbetsuppgifter.

Nyckelord: Praktikteori, praktik, redovisningskonsult, redovisning, redovisningsprocess, digitalisering, digitala lösningar, digitala verktyg, inverkan, utveckling.

Abstract

Background and Introduction: Digitalization has changed society at large and affected the everyday lives of both individual people and businesses. Within the accounting industry, digitalization has had a significant impact, with the transition from traditional paper-based systems to digital tools and processes. This development has presented both opportunities and challenges for companies and accounting consultants, where some tasks have been streamlined, changed, or even disappeared. At the same time, there has been a discussion about how digitalization has affected the professional role of accounting consultants, with some studies suggesting that the role will shift towards a more advisory and strategic function. Previous research has mainly focused on the larger accounting and auditing firms, known as "The Big Four" which includes the following companies PwC, EY, KPMG, Deloitte, and how they have adapted to the digital development. However, there is a knowledge gap concerning smaller accounting firms and how their work is affected by digitalization in comparison between the larger firms.

Purpose: This is a comparative study between small and large accounting firms. The purpose of this study is to investigate the practical effects of digitalization on the accounting process for consultants at smaller and larger firms and their understanding, emotions, and attitudes toward the changes. The study focuses on how digitalization has transformed the working process of accounting consultants in the industry. The study analyzes the consultants' accounting process and identifies parts where digitalization has had an impact. It also compares differences between small and large firms regarding practical consequences and consultants' perceptions of the effects of digitalization. The aim is to provide a deeper understanding of the impact of digitalization on accounting consultants' practice.

Method: A qualitative method was conducted to collect empirical material and obtain an in-depth understanding of accounting consultants' practice and how it has been affected by digitalization. 10 active accounting consultants were interviewed through semi-structured interviews.

Conclusion: Digitalization has impacted accounting consultants' practical understanding and their accounting process by requiring them to adapt to new tools and methods. Larger firms have a higher degree of digitalization and adapt more quickly to new technology. Smaller firms have a more varied approach to digital solutions, often depending on their clients' preferences. Digitalization has increased efficiency and improved communication but has also brought challenges such as teaching digital solutions to older clients and adapting to new systems and technologies. Despite the challenges, consultants' attitudes are generally positive, as digitalization improves efficiency and allows for more value-creating tasks.

Keywords: Practice theory, practice, accounting consultant, accounting, accounting process, digitalization, digital solutions, digital tools, impact, development.

Innehållsförteckning

1	Inledning	9
1.1	Problembakgrund och utveckling	9
1.2	Problemdiskussion	11
1.3	Val av forskningsområde	13
1.4	Problemformulering	14
1.5	Syfte	14
2	Referensram	16
2.1	<i>Digitalisering</i>	16
2.2	<i>Digitalisering inom redovisningsbranschen</i>	17
2.2.1	Automatisering	18
2.3	<i>Redovisningskonsulter</i>	19
2.4	<i>Redovisningsprocessen i redovisningsbyråer</i>	19
2.5	<i>Stora och små revisions-och redovisningsbyråer</i>	21
2.5.1	Stora revisions-och redovisningsbyråer	21
2.5.2	Små revisions-och redovisningsbyråer	22
2.6	<i>Praktikteori</i>	22
2.7	<i>Analysmodell</i>	24
3	Metod	27
3.1	<i>Val av metod</i>	27
3.2	<i>Kvalitativ metod</i>	27
3.3	<i>Litteraturinsamling</i>	28
3.4	<i>Datainsamling</i>	29
3.4.1	Semistrukturerade intervjuer	29
3.5	<i>Urval</i>	31
3.6	<i>Bearbetning och analys</i>	31
3.7	<i>Trovärdighet och överförbarhet</i>	33
3.7.1	Trovärdighet	33
3.7.2	Överförbarhet	34
3.8	<i>Etiska överväganden</i>	34
3.9	<i>Metodkritik</i>	35
4	Empiri	37
4.1	<i>Indelning och presentation av respondenter</i>	37
4.2	<i>Digitalisering enligt redovisningskonsulten</i>	40
4.2.1	Digitaliseringens konsekvenser på redovisningskonsulters förståelse	43
4.2.2	Redovisningsprocessen	46
4.2.3	Digitaliseringens inverkan på redovisningsprocessen	47
4.2.4	Jämförelse mellan små och stora redovisningsbyråer	48

4.3	<i>Sammanfattning av empirin</i>	49
5	Analys	50
5.1	<i>Digitalisering inom redovisningsbranschen</i>	50
5.1.1	Digitalisering enligt redovisningskonsulten	51
5.1.2	Digitaliseringens konsekvenser på redovisningskonsulters förståelse.....	52
5.1.3	Redovisningsprocessen i redovisningsbyrå.....	54
5.2	<i>Vilka praktiska effekter uppfattar redovisningskonsulter att digitaliseringen av redovisningsprocessen har fått i mindre respektive större redovisningsbyråer?</i>	55
5.2.1	Generell och praktisk förståelse.....	56
5.2.2	Regler	57
5.2.3	Teleoaffective structure	58
5.2.4	Sammanfattning av analys	59
6	Slutsatser & Diskussion	61
6.1	<i>Återkoppling till syfte och frågeställningar</i>	61
6.2	<i>Vilka praktiska effekter har digitaliseringen av redovisningsprocessen fått i mindre respektive större redovisningsbyråer och i redovisningskonsulters förståelse?</i>	61
6.3	<i>Hur upplever redovisningskonsulterna att deras känslor och inställning till redovisningsprocess har inverkat av digitaliseringen?</i>	62
6.4	<i>Studiens bidrag</i>	63
6.5	<i>Etiska och samhällsliga reflektioner</i>	65
6.6	<i>Förslag till fortsatt forskning</i>	65
7	Referenser	67
8	Bilagor	75
8.1	<i>Bilaga 1 Intervjufrågor</i>	75
8.2	<i>Bilaga 2 Inbjudan</i>	77
8.3	<i>Bilaga 3 Individuella reflektioner</i>	78

1 Inledning

I första kapitlet presenteras en inledning till bakgrunden för arbetet följt av en problemdiskussion för att läsaren ska få en insikt avseende problemområdet. Detta leder sedan vidare till studiens problemformulering och syfte. Slutligen lyfter kapitlet vilka avgränsningar som har varit nödvändiga att ta hänsyn till i studien.

1.1 Problembakgrund och utveckling

Sedan digitaliseringen tog fart på 1970-talet har dess utveckling fortsatt i samma riktning eller till och med i en ännu snabbare takt än tidigare (Cöster & Westelius, 2020). Idag är det ett växande behov av att allt fler processer i samhället ska digitaliseras vilket beror på den snabba utvecklingen av digitaliseringen. Digitaliseringen är ett globalt fenomen som påverkar både oss individer liksom hela samhället eftersom det har medfört förändringar i människans levnadssätt och för företagens arbete och planering (Brdarski & Persson, 2016).

Digitaliseringen innebär en process där datorer och dataprogram successivt tar över de arbetsuppgifter som tidigare utfördes av människor (Lindell, 2015). Tidigare forskning visar på att digitaliseringen har skapat både möjligheter och utmaningar för företag (Bhimani & Willcocks, 2014). Företag behöver anpassa sig till den digitala utvecklingen för att dra nytta av dess möjligheter och hantera dess utmaningar effektivt (ibid.). Det är därför viktigt för verksamheter att ha förståelse och kunskap om digitaliseringen och dess inverkan på samhället för att kunna anpassa verksamheten på ett produktivt sätt och fortsätta vara konkurrenskraftiga (Dimitriu & Matei, 2014). Den snabba utvecklingen av digitaliseringen har medfört förändringar vilket har påverkat nästan alla företag (ibid.). Digitaliseringens utveckling har bland annat lett till en ökad användning av digitala verktyg som artificiell intelligens och robotik (Kruskopf et al., 2020). Tidigare forskare beskriver att digitalisering inom redovisningsarbetet är övergången från det traditionella pappersbaserade systemet till det digitala systemet. Detta innebär att redovisningskonsulternas arbetsuppgifter som tidigare gjorts på papper, som lagring

av rapporter och redovisning, nu omvandlats till att bli digitalt och sköts i elektronisk form med hjälp av en dator (Kruskopf et al., 2020).

Redovisning handlar om att sammanställa och dokumentera ekonomisk information om en verksamhet och syftet är att ge en översikt över verksamhetens ekonomiska ställning och resultat (Visma specs, 2021). Redovisning beskrivs genom en process som består av tolkning, insamling, presentation av data om ett företags ekonomiska tillgångar och utgör det som kallas för redovisningsprocessen (Tax definition, u.å.). Redovisningsprocessen börjar vid en transaktion och avslutas när transaktionen har registrerats i företagets räkenskaper (ibid.). Digitaliseringen har varit en faktor som påverkat och förändrat flera av redovisningsprocessens handlingssätt (Banker et al., 2002). Ghasemi et al. (2011) påpekar att digitaliseringen har medfört en snabbare process med förbättrad noggrannhet som givit större möjlighet till en bättre rapportering av företaget, både internt och externt. Effekten av detta har bidragit till att redovisningsprocessen har effektiviserats och givit redovisningskonsulterna mer tid åt andra arbetsuppgifter (ibid.).

År 1494 publicerades en bok av Luca Pacioli i Italien som beskrev hur affärsverksamheter i Venedig bokförde alla händelser som främst berörde debiteringar och krediteringar i företagen (Sangster & Scataglinibelghitar, 2010). Detta kom att bli den så kallade grunden för dubbel bokföring som lever kvar än idag och används utifrån samma principer som Pacioli tog fram (ibid.). Historiskt sett har redovisningsyrket genomgått en stor omvandling sedan Paciolis verk vilket till stor del beror på den tekniska utvecklingen och dess inverkan på hur redovisningskonsulter utför sitt yrke (Gulin et al., 2019). Idag använder redovisningskonsulter olika digitala verktyg för att hantera analys, dokumentation och kommunikation (ibid.).

Yrkesrollen redovisningskonsult definieras som en person som självständigt biträder externa uppdragsgivare med rådgivning och redovisningstjänster (Srf konsulterna, u.å.). Arbetsuppgifterna som en redovisningskonsult har kan variera från att hjälpa en mindre organisation med delar av bokföringen eller till att helt ansvara för bland annat löpande redovisning, löner, årsbokslut, deklARATIONER och årsredovisning (ibid.). Krafft och Kampe (2016) beskriver att redovisningskonsulternas arbete har blivit alltmer digitaliserat samt att vissa arbetsuppgifter har förändrats eller till och med försvunnit helt i takt med den tekniska

utvecklingen. Studierna (Guthrie & Parker, 2016; Drew, 2015) talar om att redovisningsbranschen befinner sig i ett konstant förändringsläge. Det har redan skett förändring i redovisningskonsulternas arbetssätt vilket indikerar på att detta kommer att pågå i samma riktning. Forskarna har dock inte undersökt om det digitaliserade arbetssättet skiljer sig åt mellan de små och stora redovisningsbyråerna. Det finns tidigare forskning på att digitaliseringen haft en påverkan på redovisningskonsulternas arbete, vilket kan användas som stöd för att vidare undersöka skillnaderna av digitaliseringens inverkan på större respektive mindre byråer. Det är för oss intressant att undersöka denna skillnad på byråerna runt om i Skövde och hur olika redovisningskonsulter upplever digitaliseringens inverkan i deras arbete.

1.2 Problemdiskussion

Redovisningsbranschen har blivit revolutionerat av IT (Ghasemi et al., 2011). Att samla in och analysera data har blivit alltmer effektivt och tillgängligt i branschen. Det traditionella papperssystemet har i princip bytts ut mot de digitala tjänsterna och programmen i nästan alla redovisningsbyråer idag. Ghasemi et al. (2011) påpekar dessutom att detta inte bara är ett snabbare och effektivare sätt att arbeta på utan att det även är billigare och mer kostnadseffektivt för företagen. Dimitriu och Matei (2014) menar däremot att digitala redovisningsprogram oftast kan vara komplexa och alldeles för kostsamma för särskilt små företag.

Redovisningskonsulterna yrkesroll kommer i framtiden att skifta till en mer rådgivande och strategisk roll (Smith, 2018). Den artificiella intelligensen som har utvecklats av digitaliseringen kommer inte att ersätta redovisningskonsulterna, utan snarare leda till en ändring av fokus i deras arbete (FAR & Kairos Future, 2019; Greenman, 2017). Artanz, Gregory och Zierahn (2017) anser däremot att i och med den tekniska utvecklingen kommer en del anställda tvingas genomföra små justeringar i deras arbetsuppgifter, medan andra kan riskera att förlora sina jobb då justeringarna kommer kräva högre kompetenser och kvalifikationer. Erfarna redovisningsekonomer och revisorer, framför allt på större företag, kommer inte att försvinna inom snar framtid eftersom det finns fortfarande behov av de mänskliga resurserna då eftersom vissa arbetsuppgifter kan kräva kritiskt tänkande (Kokina & Davenport, 2017).

Kokina och Blanchette (2019) undersökte redovisningsbranschen som har implementerat digitala verktyg för att automatisera redovisningsarbetet. Forskarna kom fram till att dessa verktyg var särskilt lämpliga för arbetsuppgifter som var repetitiva, intensiva och bestod av höga volymer. Kokina och Blanchette (2019) belyser vidare i sin studie att implementeringen av dessa verktyg förbättrade kvalitén och medförde tidsbesparingar. Kven Cooper et al. (2018) genomförde undersökningar på stora redovisningsbyråer och visade att de vardagliga arbetsuppgifter som är mer tidskrävande numera kan skötas av datorer och är inte av redovisningsekonomer på dessa företag. Detta resulterade till att byråerna kan ägna mer tid åt de arbetsuppgifter som är mer komplexa (ibid.).

Moll och Yigitbasioglu (2019) påstår att digitaliseringen har en tendens att väcka oro för redovisningsyrkets legitimitet eftersom mycket av arbetsuppgifterna inom detta yrke har automatiserat. Forskarna belyser däremot att frågan om hur digitaliseringen har påverkat redovisningskonsulterna vardagliga arbete, inte har uppmärksammats av tidigare forskare (ibid.). Gulin et al. (2019) påpekar att det finns studier som undersöker hur digitaliseringen påverkar redovisningsbranschen men att studierna oftast baseras på företag som är större då implementeringen av digitala lösningar inom redovisningsbranschen inte anses vara lika kostnadseffektivt i de mindre företagen. Detta är även något som Taylor & Taylor (2014) och Drew (2015) diskuterat om i sina studier där mindre företag ofta är digitaliserade i lägre grad jämfört med större företag. Knudsen (2020) menar att teknologin ständigt utvecklas samt att redovisningsbranschen kontinuerligt måste anpassa sig till denna förändring. Redovisningskonsulternas arbetssätt står inför ett digitalt skifte, därför krävs det mer forskning kring hur digitaliseringen har inverkat på arbetsuppgifterna och hur konsulterna ställer sig inför detta.

De fyra största redovisnings- och revisionsbyråerna definieras som "The Big Four" och innefattar KPMG, EY, PwC och Deloitte (Carrington, 2014). Byråerna har en marknadsfördel på grund av deras finansiella resurser och investeringar i teknologin, vilket medfört att de haft möjligheten att anpassa sin verksamhet till den digitala utvecklingen med hjälp av digitala verktyg (Kokainka & Davenport, 2017). Lowe et al. (2018) hävdar att även de mindre byråerna nu har möjligheten att implementera digitala verktyg i och med prisreduceringen. De mindre byråerna har dock inte kommit lika långt i den digitala utvecklingen jämfört med de större byråerna. Tidigare forskning fokuserar mer på den digitala utvecklingen hos de större byråerna

och oftast på redovisningsekonomers yrkesroll, vilket skapar kunskapslucka hos de mindre företagen. Studier som undersöker större byråer ger värdefull insikt men det finns ett behov av att bredda förståelsen för de mindre byråer. Att göra en jämförelse mellan hur digitala dessa byråer är bidrar till en viktig förståelse för både verksamma och blivande redovisningskonsulter. Det kan även vara intressant för olika utbildningar, eftersom intresset finns för skolor att anpassa deras utbildningar utifrån den digitala utvecklingen i samhället. Visar det sig att redovisningsbyråerna använder sig av endast digitala system och verktyg i det praktiska arbetet innebär detta att utbildningen också bör anpassa sig till det digitala och byta ut eller lägga till exempelvis en kurs om digitalisering i utbildningen. Det blir därför intressant för författarna att i denna studie att undersöka vilka skillnader det finns mellan större och mindre redovisningsbyråernas digitala utveckling samt hur redovisningskonsulterna själva upplever den digitala utvecklingen i praktiken.

Praktiska effekter innebär i denna studie de konsekvenserna av digitalisering inom redovisningsbranschen särskilt i både större och mindre byråer. Dessa konsekvenser reflekteras i de förändringar som sker inom de fyra elementen av praktik enligt Schatzki (2001) *praktisk förståelse, regler, teleoaffective och generell förståelse*. Praktisk förståelse i en redovisningsbyrå kan exempelvis förändras när redovisningskonsulterna behöver anpassa sig till nya digitala arbetsuppgifter. Digitaliseringen kan också påverka reglerna i branschen genom att införa nya normer och rutiner som styr vilka uppgifter som utförs digitalt och vilka som utförs manuellt. När det gäller teleoaffective kan de praktiska effekterna av digitaliseringen inkludera förändringar i hur redovisningskonsulterna känner och förhåller sig till sitt arbete. Introduktionen av digital teknik kan exempelvis leda till både spänning och motstånd eftersom konsulterna kan behöva lära sig nya färdigheter och anpassa sig till nya arbetsmiljöer. Slutligen kan den generella förståelsen inom redovisningsbranschen påverkas av digitaliseringen eftersom det blir nödvändigt för konsulterna att anpassa sig till förändringar och att förstå hur deras yrkesroll kan förändras över tid.

1.3 Val av forskningsområde

Dagens digitaliserade samhälle har varit en drivkraft som företag inte har kontroll över och blir alltmer "tvingade" att följa med i utvecklingen för att kunna överleva (Lindgren, 2019).

Digitaliseringen har medfört mindre pappersarbete vilket innebär att arbetsuppgifter numera utförs med en dator. Redovisningskonsult är ett yrke som har drabbats av denna förändring. Arbetsuppgifterna har blivit alltmer automatiserade och har på så sätt skiftat fokuset i deras arbete till en mer rådgivande roll. Därigenom påverkas hela affärsmodellen för redovisningsbyråer (Lindgren, 2019). Flera olika artiklar och tidigare studier som är relaterade till digitaliseringen inom redovisningsbranschen har undersökts av författarna och det som uppmärksammades var att forskarna endast tar hänsyn till de större redovisningsbyråerna och främst redovisningsekonomer. Denna studie ämnar därför att belysa de praktiska skillnaderna mellan små och stora byråer med hänsyn till redovisningskonsulternas erfarenheter. Det kan vara intressant att belysa dessa skillnader då det ger insikter om hur yrkesrollen och arbetsuppgifterna förändras samt hur detta påverkar konsulternas arbetssätt, känslor och inställning. Valet av forskningsområdet är därför intressant att undersöka och förstå digitaliseringens inverkan på redovisningskonsulter redovisningsprocess samt hur konsulterna upplever förändringen i praktiken.

1.4 Problemformulering

Med utgångspunkt från ovanstående problembakgrund har följande frågeställningar formulerats:

- *Vilka praktiska effekter uppfattar redovisningskonsulter att digitaliseringen av redovisningsprocessen har fått i mindre respektive större redovisningsbyråer?*
- *Underfråga: Hur upplever redovisningskonsulterna att deras känslor och inställning till redovisningsprocess har förändrats av digitaliseringen?*

1.5 Syfte

Syftet med denna studie är att undersöka och förstå vilka praktiska effekter digitaliseringen av redovisningsprocessen har fått för redovisningskonsulter som arbetar på mindre respektive större redovisningsbyråer samt om deras förståelse, känslor och inställning av dessa förändringar. Att förstå detta är viktigt då det kan bidra att verksamma och framtida redovisningskonsulter är medvetna om dessa förändringar samt att de kan anpassa sig till detta

genom exempelvis olika utbildningar, såsom högskoleutbildning eller på byråerna. Denna uppsats ämnar därför fördjupa sig inom hur digitaliseringen har förändrat redovisningskonsulternas redovisningsprocess på ett djupgående plan i dagens verksamma redovisningsbransch.

För att kunna undersöka detta kommer studien att analysera den redovisningsprocess som konsulterna genomför och identifiera de olika delarna i processen där digitaliseringen har haft en inverkan. Vidare kommer studien att jämföra skillnaderna mellan små och stora redovisningsbyråer när det gäller praktiska effekterna och hur redovisningskonsulter på dessa byråer upplever digitaliseringens effekter. Målet är att bidra med en djupgående förståelse för hur digitaliseringen kan inverka och transformera redovisningskonsulternas praktik genom redovisningsprocessen och skapa värdefull kunskap för både blivande och verksamma redovisningskonsulter.

2 Referensram

I detta kapitel kommer referensramen för studien att presenteras. Utifrån studiens centrala område kommer dessa begrepp att förklaras; automatisering, små och stora revisions-och redovisningsbyråer, digitalisering och digitaliseringens betydelse inom redovisningsbranschen. Vidare beskrivs vad en redovisningskonsult har för roll och hur redovisningsprocessen ser ut i en redovisningsbyrå. Kapitlet avslutas med en beskrivning av praktikteorin och en analysmodell.

2.1 Digitalisering

Digitaliseringen innebär idag en övergång från arbetsuppgifter i det traditionella pappersformatet till den digitala formen med hjälp av en dator (Lindell, 2015). Under de senaste åren betraktas digitaliseringen som en samhällstrend som ökat kraftigt i och med den tekniska utvecklingen (Hagberg & Jonsson, 2016). Vidare har effekten av detta påverkat både privatpersoner och organisationer då dessa har fått anpassa sin livsstil till den digitala utvecklingen (ibid.). Digitaliseringen beskrivs som en dynamisk process som förändras över tid i samband med den teknologiska utvecklingen, vilket innebär att redovisningsbranschen ständigt måste anpassa sig till detta (Kuusisto, 2017; Knudsen, 2020).

FAR (2022) har definierat begreppet digitalisering som processen att integrera digitala tekniker i sociala eller företagsprocesser i förbättrande syfte. Det är viktigt att skilja mellan digitalisering och digitisering, där digitisering handlar om att omvandla fysiska data till digitala data och ses vara en förutsättning för att digitaliseringen ska fungera. Med andra ord är digitisering en grundläggande process som möjliggör digitaliseringen medan digitaliseringen bland annat möjliggör att företagsfakta finns tillgängligt och på ett strukturerat sätt (ibid.). Enligt Hagberg och Jonsson (2016) är samhällets digitalisering starkt förknippad med den ökade användningen av informationsteknologi (IT), detta innebär att samhället alltmer tar till sig digitala verktyg och teknologier för att underlätta och förbättra olika aspekter i livet och arbetet. IT inkluderar datorer, internet, mobiltelefoner, molntjänster och artificiell intelligens (ibid.).

Snickars (2014) menar att det är svårt att fastställa en specifik avgränsning på begreppet digitalisering eftersom det skiljer sig åt beroende på vem man frågar och att termen lever på flera sätt sitt eget liv. Begreppet förändras över tid vilket gör det svårt att fastställa en bestämd avgränsning. Istället beskriver Snickars (2014) digitaliseringen som en samhällelig moderniseringsprocess där teknisk utveckling drivs av samhällets efterfrågan på ökad användning av datorer, internet och digital teknologi. En annan aspekt av digitaliseringen är en teknisk förändring från analogt till digitalt genom användning av digitala och tekniska lösningar (Snickars 2014; Frey och Osborne, 2017). Utvecklingen har visat att effekten av människors och datorers samarbete leder till att resultatet blir effektivare, än om endast datorer ställs inför att lösa komplexa uppgifter (ibid.).

2.2 Digitalisering inom redovisningsbranschen

Damasitotis et al. (2015) menar att digitalisering har påverkat redovisningsbranschen och fortsätter att påverka branschen kraftigt. IT inom redovisning har blivit alltmer förekommande och förvandlats till en daglig rutin (Gulin et al., 2019; Dimitriu & Matei 2014). Arbetsprocessen för redovisningskonsulter har förändrats från att de tidigare har behövt räkna, framställa och analysera olika finansiella rapporter för hand till att detta numera sköts med hjälp av datoriserade redovisningsprogram. Redovisningskonsulternas arbetsprocess tar mindre tid nu och med allt fler automatiserade system blir deras roll mer rådgivande för sina kunder eftersom tillgängligheten ökar (ibid.). Autor (2015) beskriver vidare att denna förändring kommer minska kostnaderna som uppstår genom manuellt arbete och bidra till mer möjligheter för att förbättra verksamheten över tid. Genom att sänka dessa kostnader kan resurser i stället omfördelas till andra tjänster (ibid.).

Digitaliseringen kan även medföra utmaningar för redovisningskonsulterna. Ali et al. (2015) förklarar att molnbaserade tjänster kan skapa problem gällande säkerheten. Juridiska frågor gällande tillgången till materialet för användarna är exempel på säkerhetsproblem, material kan ibland vara sekretessbelagt. Detta är något som även Fölster (2015) argumenterar för. Han påpekar att eftersom all information lagras helt digitalt kan detta medföra problem för redovisningsbyråer då känslig information kan spridas till obehöriga. Enligt Ahmad et al. (2020) har digitaliseringen påverkat redovisningsbranschen och dess anställda avsevärt. Vidare

menar Ahmad et al. (2020) att anledningen till detta är att företag får resurser som krävs för att få en hög marknadsprestation och långsiktiga konkurrensfördelar genom att implementera digital redovisning. Å andra sidan belyser Dimitriu & Matei (2014) att digitala verktyg ibland kan vara komplexa och kostsamma för små företag.

Redovisningskonsulternas arbetsuppgifter sammanfattas i tre faser i och med digitaliseringen (Krafft & Kampe, 2016). Forskarna påpekar att den första fasen handlar om att de nuvarande arbetsuppgifterna förstärks av digitaliseringen. Den andra fasen kompletterar vissa moment av arbetsuppgifterna och den sista fasen innebär att arbetsuppgifterna ersätts helt av digitaliseringen (Kraft & Kampe, 2016). Gulin et al. (2019) menar däremot att vissa moment i arbetsuppgifterna inte kommer att ersättas helt och hållet, vilka är analys och tolkning av finansiell information eftersom det krävs ett kritiskt tänkande som är en viktig del av redovisningskonsulternas arbete.

2.2.1 Automatisering

Automatisering handlar ofta om tillverkning men kan även innefatta andra typer av processer (Nationalencyklopedin, u.å.). Det innebär införande av steg i en process som gör att den kan utföras mer effektivt utan mänsklig inblandning. Med automatisering kan en process bli mer självgående och mindre beroende av mänskligt arbete (ibid.).

Digitaliseringen inom redovisningsbranschen har resulterat i nya möjligheter eftersom företag numera har ett närmare samarbete med samtliga intressenter (Möller et al., 2020). Datoriserade redovisningsprogram har gjort det möjligt för företag att kunna lagra sin finansiella information i "molnet", vilket innebär att data lagras och hanteras på externa servrar istället för på en lokal dator (Dimitriu & Matei, 2014; Ghasemi et al., 2011). Denna övergång och användning av dessa program har medfört betydande kostnads- och tidsbesparingar för företagen. Programmen matar in företagets finansiella information automatiskt, antalet mänskliga matningsfel blir därmed begränsad och har resulterat till att redovisningskonsulter snabbt kan bearbeta stora mängder av finansiell information genom redovisningssystem (ibid.).

2.3 Redovisningskonsulter

Redovisningskonsulten hjälper företagaren med hela eller delar av företagets ekonomi vilket bland annat omfattar arbetsuppgifter inom bokföring, bokslut, årsbokslut eller årsredovisning samt moms-och arbetsgivardeklaration (FAR, u.å.). Arbetsuppgifterna innebär att företagen får hjälp med olika frågor inom ekonomi, tolkning och analysering av informationen omvandlas sedan till beslutsunderlag. En redovisningskonsult är dessutom en proaktiv rådgivare och ett bollplank till olika kunder (FAR, u.å.). Arbetsuppgifterna kan därför variera för en redovisningskonsult mellan de olika uppdragen och hanteringar av ekonomifunktionen vilka är bokföring, hantera rådgivning eller att vara konsult kring ett specifikt område (ibid.). Redovisningskonsulten har en stor bredd på sitt arbetsområde, därmed kräver yrkesrollen att en bred kunskap finns hos dessa (Srf konsulterna, 2015). Redovisningskonsulternas arbetsuppgifter utvecklas ständigt och har blivit alltmer digitaliserade vilket innebär att mycket inom arbetet har förändrats eller till och med försvunnit helt, i takt med digitaliseringens utveckling (Krafft & Kampe, 2016).

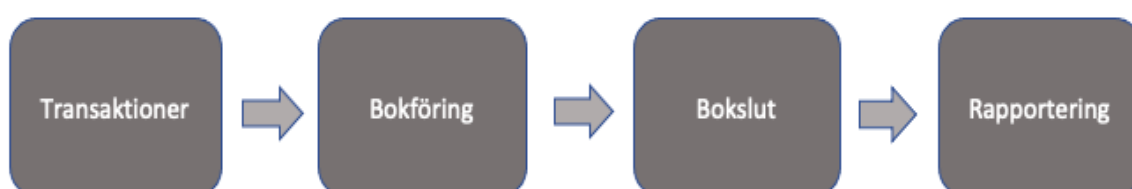
En auktorisering anses som en tydlig kvalitetsstämpel då vem som helst kan kalla sig för redovisningskonsult (Srf konsulterna, u.å.). Med auktoriseringen stärks yrkets legitimitet (PwC, 2015). Redovisningskonsulter kan välja att bli auktoriserade efter några års arbetslivserfarenhet på en redovisningsbyrå och auktoriseringen kan göras antingen via SRF eller FAR som båda är ledande branschorganisationer för konsulter inom redovisning, rådgivning samt revision. Redovisningskonsulten kvalitetkontrolleras löpande efter genomförd auktorisering i syfte för att arbetet ska hålla hög kvalitet och följa de etiska reglerna samt Reko – svensk standard för redovisning och lönetjänster (FAR, u.å.; SRF, u.å.).

2.4 Redovisningsprocessen i redovisningsbyråer

Studien kommer att undersöka hur digitaliseringen har inverkat på redovisningskonsulternas praktik och därför är det av stor vikt att definiera hur redovisningsprocessen går till. Dimitriu & Matei (2014) menar på att digitaliseringen har förändrat arbetet i redovisningskonsulternas redovisningsprocess.

Under århundraden har redovisningen följt samma grundläggande principer och regler för att behandla den ekonomiska informationen i organisationer (Thomasson et al., 2013). Digitaliseringen har haft en stor påverkan på redovisningen eftersom det skett en övergång från hur bokföringen skedde förr, det vill säga genom manuella handböcker, till att organisationer idag kan använda sig av digitala bokföringsprogram med automatisk kontering (Ghasemi et al., 2011). Ghasemi et al. (2011) menar att digitaliseringens påverkan har bidragit till att dessa bokföringsprogram har börjat automatisera de gamla traditionella böckerna och att dessa nu ingår i ett så kallat programvarupaket. Programmen är unika och anpassas utifrån organisationer och deras behov. Den manuella hanteringen av den ekonomiska informationen blir mindre eftersom det idag finns en redovisningsprocess som själv läser in och hanterar informationen. Kunder kan få mer rådgivning från redovisningskonsulterna då de har mer tid åt analys eftersom redovisningen inte bör ske manuellt (ibid.). Resultatet från studien av Ghasemi et al. (2011) påvisade att användningen av IT-system har potential att enklare registrera och söka olika transaktioner. Exempel på redovisningsprocesser som idag har blivit automatiserade är leverantörsreskontra eftersom fakturorna idag läses in, konteras och ger rätt kostnadsställe (Kempfi, 2010). Andra exempel är kundreskontra, rapporteringar och löneräkning (ibid.).

Marton et al. (2020) har tagit fram en modell som beskriver hur redovisningsprocessen kan se ut i företag som upprättar sin redovisning internt. Utifrån tidigare studier har det inte framkommit någon tydlig beskrivning på hur redovisningsprocessen ser ut i redovisningsbyrån. Marton et al. (2020) har däremot tagit fram en modell som kan bidra till en bättre förståelse av redovisningsprocessens olika delar vilket skapar en grund för studien att stå på när redovisningskonsulternas praktik undersöks. Processen delas in i fyra steg enligt denna modell vilka är *transaktioner*, *bokföring*, *bokslut* och *rapportering*. Stegen tillsammans är det som kallas för redovisning (Marton et al., 2020).

Figur 1: Redovisningsprocessen. (Egen sammanfattad figur med utgångspunkt av Marton et al., 2020, s.26).

Transaktioner är det första steget i redovisningsprocessen och i ett företag sker det olika typer av transaktioner. Dessa utgörs av exempelvis avyttring och anskaffning av resurser, betalningar till fordringar och leverantörer samt amorteringar av lån till banker och andra kreditinstitut. Det första steget bygger på vad som sker i själva företagets verksamhet och att redovisning är ett sätt för att avspegla detta. Marton et al. (2020) beskriver att en utmaning i detta steg är att det är svårt att avspegla verkligheten i mätningar. Steg två innebär att bokföring och transaktioner som nämndes ovan matas in i någon form av redovisningssystem där transaktioner samlas och sedan sorteras under olika konton. Marton et al. (2020) skriver att det är väsentligt att hålla koll på vissa begrepp i detta steg, bland annat inkomster och utgifter, inbetalningar och utbetalningar samt intäkter och kostnader.

Bokföring avslutas med ett bokslutsarbete i det tredje steget. Transaktioner sammanställs och ska hamna i rätt period. Detta steg bygger till stor del på periodisering vilket betyder att försäljning samt inköp av resurser exempelvis hänförs till den perioden resursen är förbrukad och presentationen är utförd. I detta steg skall även en upprättning av resultaträkning och balansräkning göras utifrån den löpande bokföringen. En kassaflödesanalys upprätts också, dock är det oftast de större företagen som upprättar detta (Marton et al., 2020). Sista steget i processen blir rapportering vilket innebär kommunikering av redovisning till olika användare. Detta sker i form av olika slags rapporter, det mest förekommande är årsredovisning där det presenteras en periodiserad information i resultaträkning och balansräkning samt annan information i exempelvis förvaltningsberättelse, noter och kassaflödesanalys (Marton et al., 2020).

2.5 Stora och små revisions-och redovisningsbyråer

2.5.1 Stora revisions-och redovisningsbyråer

Inom redovisning och revision talas det ofta om “The Big Four” som innefattar de fyra största redovisnings- och revisionsbyråerna vilka är följande: *KPMG, EY, PwC och Deloitte* (Carrington, 2014). År 2021 uppgick antalet revisionsbolag som reviderar företag av allmänt intresse upp till 15 stycken, varav tre av bolagen Deloitte, PwC och EY motsvarade arvode för mer än 15 procent av totalen för Sverige (Revisornsinspektion, 2022). I Sverige brukar vi även prata om “Big 8” vilket motsvarar “de åtta stora” revisions- och rådgivningsbranschen som

omfattar bolagen Aspia, DBO, Deloitte, EY, Grant Thornton, KPMG, Mazars och PWC som är i huvudsak verksamma inom revision och redovisning (FAR, 2021). Dessa åtta bolag står sammanlagt för cirka 42 procent av branschens totala omsättning och sysselsätter 43 procent av samtliga i branschen. Totalt har dessa åtta företag 11 790 anställda och en nettoomsättning på totalt 18 095 miljoner kronor (Ibid.).

De stora byråerna kan få en förmån jämfört med mindre byråer på grund av deras marknadskraft och finansiella position (Kokainka & Davenport, 2017). Dessa byråer har investerat mycket i teknologin för att kunna anpassa sig till den digitala utvecklingen och med tanke på deras starka finansiella kapital har dessa byråer även kunnat utveckla egna digitala verktyg till sin verksamhet (ibid.). Lowe et al. (2018) hävdar att det har skett prisreducering inom teknologin vilket innebär att även mindre byråer har möjlighet att anpassa digitala verktyg till sin verksamhet. Vidare beskriver Lowe et al. (2018) att de mindre byråerna inte kommit lika långt som de större byråerna vad gäller implementering av de digitala verktygen och att detta kan leda till att de mindre byråerna inte är lika effektiva och konkurrenskraftiga jämfört med de större bolagen. Taylor & Taylor (2014) och Drew (2015) påvisade också i sina studier att större företag är mer digitaliserade jämfört med mindre företag.

2.5.2 Små revisions-och redovisningsbyråer

Revisions- och rådgivningsbranschens små företag motsvarar 97 procent av företagen och omsätter nästan lika mycket som de sex största företagen tillsammans gör. Branschen minsta företag omsätter mindre än 10 miljoner kronor samt sysselsätter färre än tio personer, vilket innebär att dessa små företag står för cirka 15 800 miljoner kronor (FAR, 2021).

2.6 Praktikteori

Praktikteori som även kallas Practice theory är en teori som ska vara en utgångspunkt i denna studie för att få en förståelse om redovisningskonsulterna redovisningsprocess samt vilket sätt digitaliseringen har inverkat på processen. Forskning inom människors praktik har funnits länge men främst inom sociologi och filosofi. Corradi et al. (2010) menar att genom att analysera olika praktiker skapas en förståelse för hur människors praktik ser ut i olika

organisationer samt branscher och om dessa kan förändras med yttre faktorer. Syftet med teorin är att ge en djupgående förståelse kring vad som kan forma, upprätthålla och transformera praktiken (Fenwick et al., 2011).

Schatzki (2001) är en av skaparna till praktikteorin och han menar att praktik är en kombination av handlingar och ord som är kopplade till regler, strukturer och överenskommelse inom en viss bransch. Genom att använda teorin går det att förklara hur individer interagerar inom olika praktiker och hur professionalism kan utvecklas inom yrket (Schatzki, 2001). Att undersöka vad som kan medföra begränsningar i praktiken och hur dessa blir instabila är också en av anledningarna till att praktikteorin utvecklades (Fenwick et al., 2011). Corradi et al (2010) menar att från 1990-talet och framåt så växte intresset för att studera praktiker i olika organisationer då det förekom ett behov av att studera hur praktik kan förändras på grund av att organisationen möter yttre faktorer samt på nya perspektiv på hur praktiken ser ut för människor.

Schatzki (2001) visar att praktik innehåller fyra begrepp enligt följande:

- *Regler*: Detta refererar till de olika instruktioner och regler som reglerar utförande inom praktik och vad som är tillåtet och inte är tillåtet.
- *Praktisk förståelse*: Handlar om att arbetarna skall ha en kunskap om vad som ska göras i praktiken.
- *Generell förståelse*: Innebär att förstå hur samtliga aktiviteter hänger ihop inom praktiken och hur dessa kan förändras över tid.
- *Teleoaffective structure*: Detta avser individers värderingar samt känslor och hur den praktik som genomförs i organisationen kan möta samt påverka arbetarnas känslor.

En praktik sammanlänkas genom de fyra elementen som nämndes ovan (Schatzki, 2001). I redovisningsbyråer handlar praktisk förståelse att redovisningskonsulterna är medvetna samt har en förståelse för samtliga uppgifter som ska göras, exempelvis vad som ska skötas digitalt eller manuellt. Samtidigt finns det regler inom branschen där yrket styrs genom att dessa regler talar om vad som får göras och vad som inte får göras. Den generella förståelsen inom redovisningsbranschen är att verksamma redovisningskonsulter i branschen har en förståelse

för att exempelvis yrket kan förändras i och med digitaliseringen. Teleoaffective handlar om det motstånd som kan påverka redovisningskonsulternas inställning vid förändring.

I denna studie kopplas praktikteorin till redovisningskonsulterna och deras yrkespraktik. Praktikteorin ämnar framhäva den yttre påverkan som medför förändringar i praktiken och i denna studie i form av den genomslagskraften som digitaliseringen har medfört på redovisningsbranschen. En bredare uppfattning medförs för studien genom att ställa praktikteorin i relation till redovisningskonsulternas yrkesroll.

Schatzkis fyra begrepp kopplas till denna studie eftersom studien ämnar beskriva förändringen som sker i redovisningskonsulternas arbetspraktik utifrån digitaliseringens effekt, i denna studie ses praktiken som en redovisningsprocess. Praktikteorin går att koppla till olika yrkesgrupper och i denna studie kopplas teorin till yrkesgruppen redovisningskonsulter. Teorin ger studien möjligheten till en ökad förståelse kring redovisningskonsulternas praktik i relation till digitaliseringens utveckling samt hur redovisningskonsulterna utför sin praktik.

2.7 Analysmodell

I denna studie används praktikteorin för att utforska och skapa en förståelse för hur redovisningskonsulter uppfattar att digitaliseringen har förändrat deras redovisningsprocess utifrån konsulternas känslor och inställning, samt vilka praktiska effekter det finns för redovisningskonsulter som är yrkessamma i de små respektive stora redovisningsbyråerna. Enligt Corradi et al. (2010) förekommer det ett stort intresse i att analysera samt förstå hur praktiken kan se ut för individer i olika branscher samt hur den förändras på grund av yttre faktorer såsom digitaliseringen, vilket är utgångspunkten i denna studie. För att beskriva och förstå hur redovisningskonsulterna i de små och stora byråerna upplever att digitaliseringen har haft praktisk effekt på deras redovisningsprocess, kommer de fyra komponenter från Schatzkis praktikteori att användas. Dessa komponenter kommer att bidra till att underbygga analysen och koppla samman teorin med insamlad empiri.

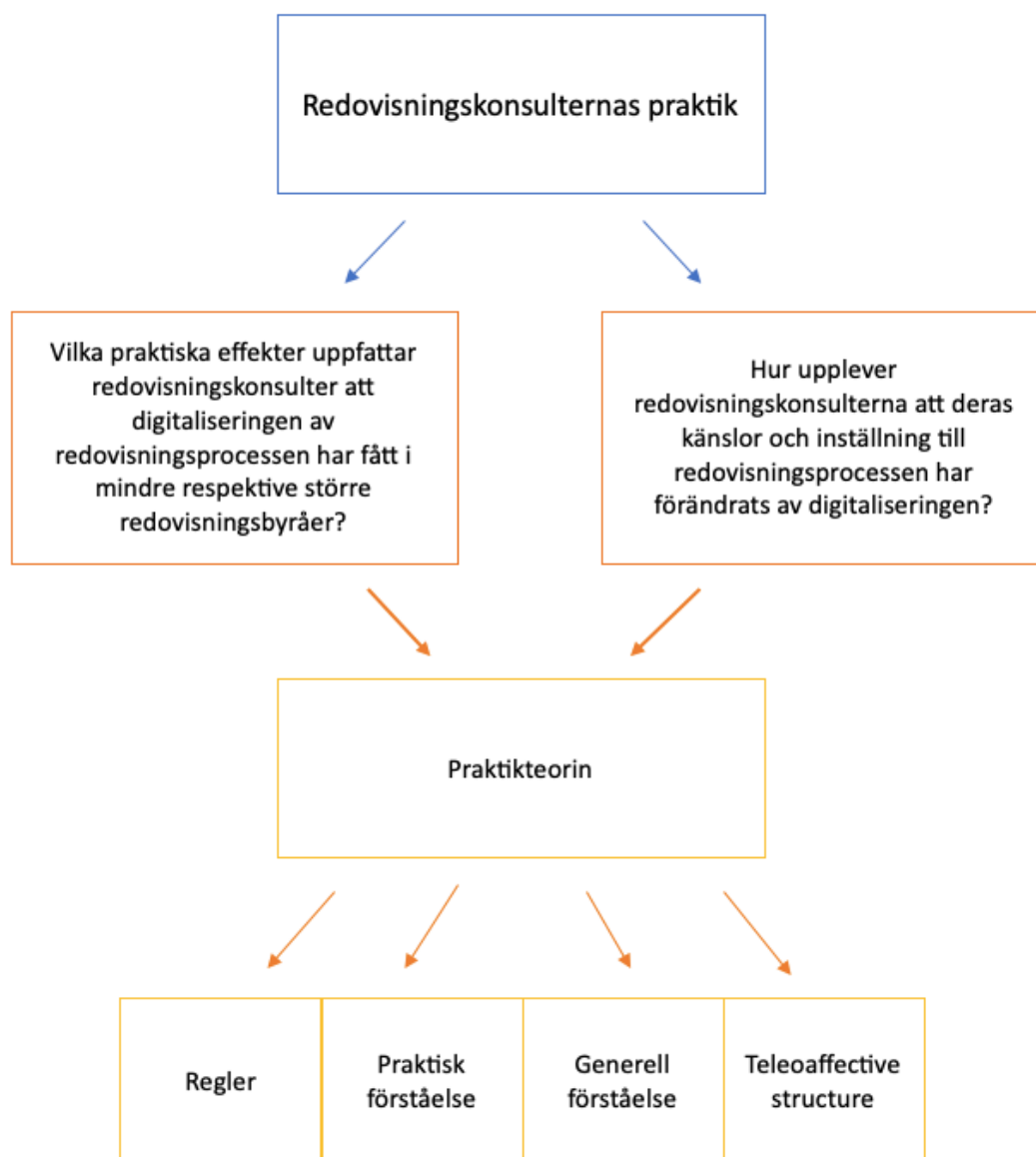
Schatzki (2001) menar att praktik består av fyra centrala komponenter, vilka är *praktisk förståelse, regler, teleoaffective structure och generell förståelse*. Dessa fyra element kommer att användas för att definiera vad en praktik kan innebära och analyseras i relation till vad redovisningskonsulterna framhåver under intervjuerna. Begreppen är också kopplade till intervjuguiden och utformningen av frågeformuläret. Denna koppling kan ligga till grund för beskrivningen av de förändrade arbetsmetoderna för redovisningskonsulter på grund av digitaliseringen och vilka skillnader det förekommer beroende på byråns storlek. Dessa skillnader förväntas kunna förklaras och skapa förståelse med hjälp av praktikteorin och de definierande komponenterna.

För att få en struktur på frågornas innehåll upprättats en analysmodell för att ge en bild av studiens sammansättning. Vidare används analysmodellen för att behålla en röd tråd i utformningen av intervjuerna, dessa utgör grunden för att kunna analysera resultatet tillsammans med teori för att slutligen kunna använda det som ett avslut i studiens slutsats.

Analysmodell i studien är baserad på Schatzkis praktikteori vilket har varit avgörande genom hela forskningsprocessen och är djupt förankrad i besvarandet av studiens forskningsfrågor. Den första frågeställningen, "Vilka praktiska effekter uppfattar redovisningskonsulter att digitaliseringen av redovisningsprocessen har fått i mindre respektive större redovisningsbyråer?" har direkt koppling till praktikteorins komponenter av praktisk förståelse och regler. Den praktiska förståelsen användes som en nyckel i studiens datainsamling när intervjufrågorna formulerades och i analysen för att utforska hur konsulternas arbetsprocesser och förståelse för redovisningsprocessen har förändrats till följd av digitaliseringen, både i mindre och större byråer. Författarna strävade efter att identifiera vilka regler som styr konsulenternas arbete och hur dessa har förändrats i takt med digitaliseringens utveckling. Denna del av studien bidrog till en djupare förståelse för digitaliseringens påverkan på redovisningsprocessen samt vilka utmaningar och möjligheter det skapat.

Studiens underfråga, "Hur upplever redovisningskonsulterna att deras känslor och inställning till redovisningsprocess har förändrats av digitaliseringen?" kopplas till praktikteorins teleoaffective structure. Genom att undersöka konsulenternas känslor och inställningar till digitaliseringen har detta bidragit till att förstå de praktiska effekterna av digitalisering och dess

inverkan på redovisningskonsulternas uppfattningar och attityder till deras arbete. Den generella förståelsen används för att utforska hur redovisningskonsulenterna ser på digitalisering i stort, vilket hjälpte författarna att belysa digitaliseringens bredare inverkan på redovisningsbranschen. Studien använde praktikteorin på flera nivåer genom hela forskningsprocessen, från utformningen av intervjufrågorna till tolkningen och analysen av data. Genom detta tillvägagångssätt har det kunnat koppla samman teorin med den insamlade empirin på ett meningsfullt sätt vilket har möjliggjort att besvara studiens forskningsfrågor på ett mer djupgående sätt.

Figur 2: (Egen sammanfattad analysmodell).

3 Metod

I följande kapitel presenteras tillvägagångssättet för att kunna besvara studiens forskningsfråga och uppnå syftet. Här redogörs metodval följt av motivering med dess möjligheter och begränsningar i studien. Vidare kommer urval av intervjupersoner noggrant att motiveras följt av en beskrivning av studiens genomförande och tillvägagångssätt. Slutligen redogörs en beskrivning av hur forskningsetik efterföljs i studien.

3.1 Val av metod

Syftet med denna studie är att undersöka och förstå vilka praktiska effekter digitaliseringen av redovisningsprocessen har fått för redovisningskonsulter som arbetar på mindre respektive större byråer samt hur deras förståelse, känslor och inställning till dessa förändringar skiljer sig åt. Det föll sig därför naturligt att detta skulle utföras med hjälp av en kvalitativ metod enligt författarna. Alvehus (2013) menar att val av metod utvecklas utifrån problemformuleringen. Att samla in information i verbal form ger författarna en flerdimensionell beskrivning med möjlighet att ställa följdfrågor. Genom att använda en kvalitativ forskningsmetod kan det bidra till att författarna kan studera syftet samt analysera och beskriva redovisningskonsulternas tankesätt kring digitaliseringen och förändringar som skett i deras arbetspraktiker i förhållande till digitaliseringen. Alvehus (2013) och Lantz (2013) menar att intervjuer är en lämplig metod vid en kvalitativ studie och att det är ett av de enklare sätten att få fram rätt information om personens subjektiva upplevelser och tankar kring ett specifikt ämne. Därav valdes intervjumetoden till denna studie då upplevelserna behöver ett samtal för att fånga upp informationen som studien efterfrågar.

3.2 Kvalitativ metod

Den kvalitativa metoden fokuserar mer på tolkningen samt förståelsen som görs genom att samla in icke-numeriska data såsom observationer, fältanteckningar eller djupgående intervjuer (Bryman & Bell, 2017). I sammanhanget med studiens frågeställningar och problemområde har användningen av de genomförda intervjuerna givit författarna möjligheten att få en mer

djupgående och nyanserad bild över praktiken som i studien ses som en redovisningsprocess. Denna möjlighet finns inte i en kvantitativ undersökning, eftersom där eftersöks statistiska, generaliserbara och kvantifierbara resultat (Bryman & Bell, 2017). Risken för missförstånd minskar mellan intervjuaren och informanten vid intervjuer eftersom båda parterna har möjlighet att ställa följdfrågor (Lind, 2019). Den kvantitativa metoden utesluts i denna studie främst på grund av problemformulering och syfte. Vid en kvantitativ metod hade det krävts en större urvalsgrupp för att kunna samla in data, utföra statistiska beräkningar och för att slutligen få en generell kunskap över olika sambands existens eller icke-existens (Trots, 2007).

3.3 Litteraturinsamling

För att besvara studiens forskningsfrågor och skapa en djupgående kunskap om problemområdet har författarna valt att dels använda muntliga datakällor i form av intervjuer med redovisningskonsulter, dels litteratur och skriftliga datakällor i form av insamlade dokument från olika databaser och litteratur. Kunskap uppnås genom att samla in och kombinera data från olika källor (Artsberg, 2005). Studiens datakällor är en variation mellan primärdata och sekundärdata. Primärdata innebär att forskaren samlar in relevant data till studien medan sekundärdata beskrivs som material som redan är insamlat av någon annan (ibid.)

Studiens referensram (se kapitel 2) består till mest del av tidigare forskning-och litteraturundersökning. Syftet med att undersöka tidigare forskning och litteratur var för att ta reda på det som redan är känt och ta fram relevanta teorier för studiens ämne. Referensramen består därför mestadels av vetenskapliga artiklar, litteratur samt andra elektroniska källor. Vetenskapliga artiklar som användes i studien har hämtats från olika databaser via biblioteket på Högskolan i Skövde, såsom FAR, Emerald och Google Scholar. Några sökord som varit användbara för att hitta relevanta artiklar är bland annat digitalisering, redovisningskonsult, redovisning och praktikteori.

3.4 Datainsamling

3.4.1 Semistrukturerade intervjuer

Målet med studien var att undersöka och förstå vilka praktiska effekter digitaliseringen har haft på redovisningsprocessen samt på redovisningskonsulternas inställning och förståelse till praktiken. Studien utgår därmed från semistrukturerade intervjuer som är enligt Bryman och Bell (2017) att preferera. Detta blir mer detaljerat med ett tydligt fokus eftersom det finns möjlighet att utgå från en förutbestämd intervjumall, samtidigt finns det även stor flexibilitet i intervjun mellan båda parterna. Detta innebär att båda parterna har möjligheten att ställa följdfrågor samtidigt som det inte finns behov till att följa den förutbestämda mallen utan kan ses mer som ett manus.

För att kunna få en djupgående förståelse för digitaliseringens praktiska effekter på redovisningskonsulternas arbete, bestod intervjumallen av 13 öppna frågor. Frågorna gav en bra förståelse kring digitaliserad redovisning och konsulternas praktik. Vid flera tillfällen ställdes dessutom följdfrågor av båda parterna, vilket intervjuarna var förberedda på. Att genomföra ostrukturerade intervjuer utan förberedda frågor hade troligen bidragit till ett mer avslappnat samtal för intervjupersonen, dock finns risken att intervjuaren missar att ställa viktiga frågor. Dessutom kan frågorna bli olika för varje informant, vilket kan innebära att det blir svårare att analysera svaren och att det eventuellt kan uppstå bortfall eftersom svaren inte blir jämförbara. Det bästa för studien enligt författarna blev därför en semistrukturerad intervju med väl förberedda frågor och utrymme för följdfrågor.

Intervjuerna genomfördes på olika ställen beroende på intervjupersonens önskemål, antingen på deras kontor eller via ett digitalt videosamtal på Teams. En sammanställning av intervjupersonerna och intervjun presenteras i två tabeller (tabell 1 och tabell 2) som återfinns i empiri avsnittet. Tabellerna ger en överblick av intervjupersonernas bakgrund och möjliggör för läsaren att enkelt förstå och jämföra den sammanställda informationen. Författarna frågade intervjupersonerna om de kände sig bekväma med att spela in intervjun och förklarade även tydligt att det kommer lagras privat och enbart användas av författarna för studiens syfte. Alla intervjupersoner samtyckte om att bli inspelade. Fokus i intervjuerna var att ta reda på hur redovisningsprocessen går till och hur redovisningskonsulterna upplever att digitaliseringen i

redovisningsprocessen haft inverkan på praktiken. Vidare diskuterades även utmaningarna samt möjligheten med digitaliseringen av redovisningsprocessen. Informanterna fick därför svara på färdigformulerade frågor med eventuella följdfrågor för att göra det möjligt att ta reda på detta.

Semistrukturerade intervjuer gav studien mer möjlighet att få utförliga svar från redovisningskonsulterna om deras upplevelser och tankar kring digitaliseringen av redovisningsprocessen. Den flexibiliteten som semistrukturerade intervjuer erbjuder tillåter intervjupersonerna att uttrycka sina åsikter och reflektioner på ett mer öppet och ärligt sätt (Bryman & Bell, 2017), vilket gav författarna en djupare förståelse för vilka praktiska effekter digitaliseringen haft för konsulterna på både små och stora byråer.

Denna intervjumetod bidrar också till att skapa en mer avslappnad och samtalsbaserad atmosfär, snarare än att det känns som ett förhör (ibid). Detta kan uppmuntra intervjupersonerna att dela med sig av sina erfarenheter och åsikter på ett mer omfattande och äkta sätt, vilket i sin tur genererar rikare och mer detaljerad information för forskarna att analysera (Bryman & Bell, 2017). Genom att använda semistrukturerade intervjuer fick författarna en bättre förståelse för hur redovisningskonsulter uppfattar och anpassar sig till de förändringar som digitaliseringen medför inom deras arbetsområde.

Insamlingen av empirin gjordes genom semistrukturerade intervjuer där författarna utgick från en intervjuguide med förutbestämda frågor. Intervjun genomfördes med tio redovisningskonsulter som är verksamma i olika redovisningsbyråer, varav fem arbetade på en större och fem på en mindre byrå. Tillvägagångssättet för att hitta dessa tio redovisningskonsulter har författarna bland annat besökt olika byråers hemsidor via nätet och valt ut de konsulter som ansetts mest lämpliga utifrån studien genom att kolla på konsulternas yrkesroll och att deras arbetslivserfarenhet motsvarar minst ett år inom redovisning och därefter skickat ut ett informationsbrev till dessa (se bilaga 2). Genom att intervjua fem redovisningskonsulter från större byråer och fem från mindre byråer blev det möjligt att upptäcka och jämföra skillnader och likheter i hur digitaliseringen har inverkat på deras arbete och deras förhållningssätt till förändringarna. Denna fördelning av intervjupersoner ger en balanserad bild av hur digitaliseringen inverkat redovisningskonsulter på olika typer av byråer och bidrar till att uppfylla studiens syfte.

3.5 Urval

Den empiriska avgränsningen görs till personer med yrkestiteln redovisningskonsult eller som besitter erfarenhet av yrkesrollen. Empirin ska avgränsas till tio informanter i Sverige, mer specifikt runt om Skövde Kommun där redovisningskonsulter på redovisningsbyråer kommer att studeras i detta geografiska område. Urvalspopulationen grundas i ett målstyrt urval och valdes utifrån yrket som studien utgår ifrån, därmed består undersökningspersonerna av redovisningskonsulter. Ett målstyrt urval innebär att personer som är relevanta för forskningen väljs ut och utifrån en genomtänkt plan (Bryman, 2018). Eftersom det finns en kunskapslucka i tidigare studier valdes därför redovisningskonsulter då dessa konsulter var inte vanligt förekommande i studierna relaterade till digitalisering och att studierna oftast undersökte stora redovisningsbyråer. Målgruppen består därför av både små och stora redovisningsbyråer runt om i Skövde. Antal intervjupersoner uppgick till tio vilket anses vara tillräckligt för att uppnå studiens syfte (Thörnqvist & Kilstam, 2021). För det specifika urval prioriterades kvalitet över kvantitet, eftersom ett för stort urval kunde ha hindrat en noggrann och djupgående analys av den data som genererades under intervjuerna (Bryman & Bell, 2017). Genom att kontakta redovisningskonsulter från olika byråer ledde det till att urvalet av intervjupersoner bestod av individer i olika åldersgrupper och med varierande bakgrunder inom branschen. Dessa personer var även från företag med olika storlek (se tabell 1 och 2) vilket bidrog till att generera en svarsfrekvens som representerar ett större spektrum av konsulter. Utifrån studiens tio genomförda intervjuer uppnåddes en empirisk mättnad för att vidare kunna besvara studiens frågeställningar.

3.6 Bearbetning och analys

När väl intervjuerna var genomförda diskuterades det inspelade materialet av författarna direkt efter avslutad intervju. Nackdelar med att spela in intervjuer är att det kan störa intervjupersonen och kännas som en begränsning i hur öppen personen kan vara (Alvehus, 2013). Fördelen med att spela in alla intervjuer är att intervjuaren aktivt kan lyssna på informantens svar istället för att koncentrera sig på att anteckna (Kvale & Brinkmann, 2009).

Vid en analysmetod av empiriskt material användes den tematiska ansatsen i studien, vilket är det vanligaste vid kvalitativa metoder (Braun & Clarke, 2006). Tematisk analys handlar om att finna någon form av mönster eller tema i den insamlade datan och beskriva dem i rika beskrivningar (Bryman & Bell, 2017). Syftet med att spela in intervjuerna var för att sedan kunna transkribera dessa. Bearbetningen av det insamlade materialet började med att alla intervjuer transkriberades ordagrant då detta var relevant information för studiens syfte. Detta steg var tidskrävande, däremot var detta ett viktigt steg för att säkerställa att författarna har en noggrann dokumentation av vad som sades under intervjuerna. Därefter gjordes en grundlig genomläsning av alla transkriptioner för att kunna få en övergripande bild av datamaterialet. Detta underlättade mycket i studien eftersom allt material från intervjuerna fanns tillgängligt och blev därför enklare att analysera och jämföra dessa samt för att besvara forskningsfrågan (Bryman & Bell, 2017).

Vid analysen av det insamlade materialet kodades först datamaterialet för att sedan kunna identifiera återkommande teman och mönster. Varje kod representerade en specifik idé eller aspekt i förhållande till studiens forskningsfrågor. Några av de initiala koderna inkluderade exempelvis “praktiska effekter av digitaliseringen på redovisningsprocessen“, “effektivisering av processer”, “förändringar i redovisningsprocessen”, “redovisningskonsulternas uppfattningar och känslor” och “anpassning till nya verktyg”. Efter kodningen organiserades koderna i övergripande teman. Dessa teman representerade de viktigaste insikterna från datamaterialet och var kopplade till studiens forskningsfrågor. För att säkerställa att analysen var tillförlitlig genomfördes en process för att granska och bekräfta koderna och temana. Denna process involverade att återvända till det ursprungliga datamaterialet för att se till att koderna och temana verkligen reflekterade deltagarnas uppfattningar och perspektiv. Under analysprocessen användes också praktikteorin för att vägleda tolkningen och datamaterialet. Genom att använda praktikteorin i datamateriellt kunde författarna jämföra intervjupersonernas svar mot varandra och mot den teoretiska referensramen för att sedan hitta likheter och skillnader. Detta gjorde även att författarna djupare kunde förstå vilka praktiska effekter redovisningskonsulterna uppfattar att digitaliseringen av redovisningsprocessen har fått. Teorin bidrog även till att belysa hur konsulternas känslor och inställningar till att redovisningsprocessen har förändrats i ljuset av digitaliseringen.

3.7 Trovärdighet och överförbarhet

3.7.1 Trovärdighet

Tillförlitlighet står för funktionsduglighet och hög sanningshalt (Nationalencyklopedin, u.å.), vilket är något som denna studie utgår ifrån för att kunna öka trovärdigheten. Alla informanter gavs samtycke till att bli inspelade och en strategi fanns om någon inte hade givit samtycke vilket skulle varit att anteckna under intervjuens gång. En nackdel av anteckningar under intervjuens gång är att viktig information missas eftersom det oftast sker snabbt (Bryman & Bell, 2017). Ljudinspelningar ger därmed en möjlighet att inte missa något som uttalats eftersom det smidigt går att spola tillbaka eller pausas för att hinna ta till sig allt.

För att ytterligare öka tillförlitligheten kontaktades olika intervjupersoner där ålder och erfarenhet varierade (Bryman & Bell, 2017). Detta gjordes genom att maila intervjupersoner från olika redovisningsbyråer med olika arbetserfarenheter. För att uppnå denna variation valdes intervjupersonerna utifrån redovisningsbyråns egen hemsida, där kort information om varje anställd redovisningskonsult fanns tillgängligt. Informanterna hade även möjligheten att vara anonyma om så önskats vilket kan vändas som en positiv effekt på trovärdigheten eftersom dessa inte behöver vara oroliga för hur de uttrycker sig. Risken finns dock att respondenter inte är helt öppna och ärliga med sina svar vilket kan skapa konsekvens för validiteten (Ahrens & Chapman, 2006).

Enligt Ahren & Chapman (2006) kan ett potentiellt problem för validiteten vara att intervjupersonen svarar på ett sätt som inte överensstämmer med deras faktiska beteende i det dagliga arbetet, utan i stället ger svar som de tror är förväntade. För att undvika denna risk var författarna medvetna om detta problem och försökte därför formulera de öppna frågorna i intervjumallen för att inte riskera att få skeva svar. Detta åstadkoms delvis genom att vi inledde varje intervju med att beskriva studiens syfte och förklara att deltagarnas anonymitet kommer att skyddas så långt som möjligt i den slutliga rapporten. Genom att intervjupersonerna fick möjligheten att vara anonyma i intervjun kan anses som en trygghetsfaktor som bidrar till ökad validitet.

3.7.2 Överförbarhet

Bryman och Bell (2017) menar att överförbarhet handlar om hur resultatet från en studie kan tillämpas på andra situationer. Författarna menar vidare på att det är utmanande att få fram ett resultat från en studie som kan tillämpas på andra individer och andra situationer, eftersom kvalitativa studier undersöker oftast ett mindre antal situationer och individer. Överförbarheten bör däremot inte avvisas helt och hållet då även ett mindre antal individer som studeras kan bidra till ett resultat som kan illustrerar ett exempel på hur det kan se ut inom en bredare grupp (Bryman & Bell, 2017). Resultatet från denna studie baseras på redovisningskonsulternas upplevda antaganden samt verkligheter och kan därför ej spegla hela redovisningsbranschen. För att öka studiens överförbarhet begränsas därmed studien till ett geografiskt område, runt om Skövde. Bryman och Bell (2017) anser att tidsspannet är väsentligt, exempelvis ifall resultatet hade skiftat om arbetserfarenheter kring yrket hos respondenterna hade varit annorlunda eller om andra redovisningskonsulter skulle tillfrågas. Denna studie kommer beakta till detta, genom att intervjua redovisningskonsulter med olika lång arbetserfarenhet samt på olika byråer.

3.8 Etiska överväganden

Denna studie förhåller sig till Vetenskapsrådet (2002) fyra krav som nämndes i deras artikel *Forskningsetiska principer: inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning*. Det första är informationskrav, vilket innebär att samtliga respondenter är väl informerade om intervjun och studiens syfte. Lindstedt (2019) är inne på samma spår och menar att samtliga deltagare i studien bör informeras. Samtliga intervjupersoner som deltog i studien blev kontaktade via e-post där de mottog ett lite kortare informationsbrev (se bilaga 2). I brevet framkommer informationen om studiens syfte, vad informanternas deltagande innebär samt hur tillvägagångssättet kommer att gå till.

Det andra är samtyckeskrav och innebär att intervjupersonerna själva får bestämma över sin medverkan, exempelvis inspelning av intervju, avbryta intervju samt möjligheten att kunna stå över frågor (Lindstedt, 2019; Vetenskapligarådet, 2002). I informationsbrevet som skickades ut har intervjupersonerna i studien blivit informerade om att deras medverkan är frivillig och att medverkan kan avbrytas när som helst.

Konfidentialitets- och anonymitetskrav är det tredje och innebär att uppgifterna om respondenterna ska vara anonyma samt andra obehöriga personer inte ska kunna ta del av deras personuppgifter (Vetenskapligarådet, 2002). Materialet från intervjuerna blev överfört till en hårddisk som endast var tillgänglig för författarna. För att säkerställa att informationen inte delas med obehöriga, raderades samtliga ljudfiler när studien var slutförd.

Det sista kravet är nyttjandekrav och handlar om att samtliga uppgifter som informanterna anger endast används för forskningsändamål (Lindstedt, 2019; Vetenskapligarådet, 2002). I enlighet med detta användes materialet endast för att kunna besvara studiens syfte och inte för något annat ändamål. Studien genomförs därför på ett etiskt korrekt sätt med hjälp av dessa krav.

3.9 Metodkritik

Kvantitativa forskare har tidigare kritiserat den kvalitativa metodansatsen (Bryman & Bell, 2017). De kvantitativa forskarna menar att kvalitativa resultat mestadels bygger på forskarnas föreställningar av vad som är viktigt och betydelsefullt. Detta innebär att tidigare förståelse av forskningsämnet kan påverka den subjektiva aspekten av undersökningen (ibid.). Författarna har medvetenhet om att forskarens intresse och förståelse kan påverka studiens resultat och har därför strävat efter att uppnå hög kvalitet och objektivitet.

Vid användningen av den kvalitativa forskningen för att studera en subjektiv uppfattning, är syftet att beskriva och förstå de unika och komplexa aspekterna av fenomenet. Således innebär det att studien inte kan generaliseras till en bredare population utan är unika för just den studien. Detta sätt att arbeta på syftar till att stärka studiens kvalitet samt öka dess överförbarhet genom att fokusera på de specifika aspekterna av fenomenet som studeras och bidrar till en mer djupgående förståelse av det (Bryman & Bell, 2017).

Van Rijnsoever (2017) skriver att det är tidskrävande att analysera och koda det insamlade materialet från den kvalitativa metoden. Dessutom påpekar han även att det inte finns någon specifik regel för hur bred urvalet bör vara utan de menar på att fler antal intervjupersoner bidrar

till en ökad tillförlitlighet, dock ska detta inte överdrivas. Målet för denna studie var att urvalet skulle bestå av tio intervjuer, vilket författarna ansåg räcka då de uppnådde en empirisk mättnad och tillräckligt underlag för en bra analys och slutsats.

Den kvalitativa metodens resultat kan bli svår att generalisera, det tar tid att sammanställa den information som samlats in tillsammans med empirin och dessutom bör både forskarna och läsarna ha kritiskt tänkande kring sanningen från respondenterna (Larsen, 2009). Trots kritiken anses den kvalitativa metoden mest lämplig att använda för denna studie eftersom det bidrar till en bredare kunskap och ökad förståelse av hur redovisningskonsulterna upplever effekterna som digitaliseringen har medfört på deras redovisningsprocess.

4 Empiri

Detta kapitel innehåller en kort presentation av de informanter som förekom i studien i form av en överskådlig tabell som beskriver ytterligare information om de genomförda intervjuerna. Intervjupersonerna kommer att benämnas enligt följande R1, R2, R3, R4, R5, R6, R7, R8, R9 och R10, en förkortning för redovisningskonsult. Samtliga redovisningskonsulter arbetar inom samma bransch men på olika företag. Resultaten från de genomförda intervjuerna presenteras vidare i förhållande till den valda analysmodellen. En jämförelse mellan de små och stora byråerna presenteras avslutningsvis.

4.1 Indelning och presentation av respondenter

Insamling av empirin består av 10 intervjuer med yrkessamma redovisningskonsulter på små och stora redovisningsbyråer som har olika arbetslivserfarenheter. För att få en mer överskådlig bild av intervjuerna kommer samtliga informanter som deltog i studien att presenteras i tabellen nedan. Alla intervjupersoner som förekommer i studien är anonyma och benämns enligt följande R1, R2, R3, R4, R5, R6, R7, R8, R9 och R10. R är en förkortning för redovisningskonsult. Dessa är grupperade i två kategorier som motsvarar små respektive stora byråer.

Ena kategorin utgörs av redovisningskonsulter som är verksamma i en liten byrå och dessa består av informant R1-R5. Den andra kategorin består av redovisningskonsulter som är verksamma i en stor byrå och består av R6-R10. Arbetslivserfarenheterna på intervjupersonerna varierade allt ifrån 1–3 års erfarenhet i branschen till mer erfarna konsulter som har varit verksamma i branschen länge. Variationen av erfarenheterna mellan redovisningskonsulterna gav ett mer brett perspektiv på hur konsulterna upplever att digitaliseringen har påverkat deras arbetssätt samt hur det skiljer sig bland konsulter på små respektive stora byråer.

Samtliga konsulter gav samtycke till inspelningen av intervjuerna. Konsulterna blev även tillfrågade vid varje intervjutillfälle om de ville vara anonyma i studien eller medverka med

namn, samtliga intervjupersoner valde att vara anonyma. Som tidigare nämnts kommer redovisningskonsulterna att benämnas som R1-10 i studien, detta för att garantera deras anonymitet. Ett målstyrt urval gjordes vid inbjudan för intervju där det efterfrågades yrkessamma redovisningskonsulter på små och stora redovisningsbyråer som hade erfarenheter i minimum 1 år.

Nedan presenteras de redovisningskonsulter som är verksamma på de små redovisningsbyråerna.

Informant	Ålder	Titel	Tid på byrån	Tid på yrkeserfarenhet	Intervju metod	Intervju-längd
R1	44 år	Redovisningskonsult	1 år	1 år	Digital-intervju	00:38:21
R2	27 år	Redovisningskonsult	3 ½ år	4 år	Besöks-intervju	00:42:32
R3	60 år	Redovisningskonsult / ägare	5 år	35 år	Digital-intervju	00:35:18
R4	39 år	Redovisningskonsult	8 år	12 år	Besöks-intervju	00:59:08
R5	52 år	Redovisningskonsult	10 år	25 år	Besöks-intervju	00:53:47

Tabell 1: Sammanställning av yrkessamma redovisningskonsulter på små redovisningsbyråer (informant 1-5).

Informant	Ålder	Titel	Tid på byrån	Tid på yrkeserfarenhet	Intervjumetod	Intervju-längd
R6	30 år	Redovisningskonsult	1 ½ år	8 år	Digital intervju	00:40:38
R7	30 år	Redovisningskonsult	3 år	5 år	Besöksintervju	00:53:05
R8	35 år	Redovisningskonsult	5 år	10 år	Digital intervju	00:38:54
R9	37 år	Redovisningskonsult	11 år	9 år	Besöksintervju	00:49:56
R10	48 år	Redovisningskonsult	9 år	14 år	Besöksintervju	00:45:40

Tabell 2: *Sammanställning av yrkessamma redovisningskonsulter på stora redovisningsbyråer (informant 6-10).*

Redovisningskonsulterna svarade i olika stora utsträckningar på frågorna vilket förklarar den tidsmässiga skillnaden som förekommer i intervjuernas sammanlagda tid. Det förekom även vissa tillfällen där det ställdes följdfrågor, exempelvis för att utveckla något svar eller liknande. Samtliga intervjuer som utfördes hade en intervjuguide som grund och intervjuerna varierade mellan besöks- samt digitalintervju.

4.2 Digitalisering enligt redovisningskonsulten

Samtliga informanter som deltog i studien uttrycker en positiv inställning kring digitaliseringen med mycket effektivitet. *“Digitalisering är ett brett ämne men jag förknippar det med mycket positivitet. När jag hör ordet digitalisering så tänker jag på effektivitet inom mitt yrke, det underlättar mitt arbete jättemycket. Älskar digitalisering.”* citerade R2, vilket även förekom i ett flertal intervjuer i något olika utformning. Det mest återkommande begreppet i majoriteten av intervjuerna var *“effektivitet”* när frågan ställdes på vad de tänker på när det hör ordet *“digitalisering”*. Alla informanter anser att digitaliseringen bidrar till mer effektivitet och har underlättat mycket i redovisningskonsulternas arbete. R6 tänker på framtiden i samband med digitaliseringen vilket även R9 och R8 instämmer med. Flertalet av de intervjuade redovisningskonsulterna samtyckte om att det är viktigt att hänga med i den digitala utvecklingen som redovisningskonsult. R1 uttryckte sig likt många andra i varierande utformning *“att det är nödvändigt att hänga med i utvecklingen, annars finns risken att man inte kan jobba på en byrå längre eftersom det manuella pappersarbetet håller på att försvinna”*.

“Digitaliseringen är ju framtiden och jag tror att det snart inte kommer finnas redovisningsbyråer som jobbar manuellt längre. Vill man som företag ligga i framkant och vara mer konkurrenskraftiga på marknaden så måste man nog införa nya tekniska lösningar”

- R9.

R3 förknippar digitaliseringen med att man använder IT-system för att både upprätta dokument och att kommunicera dokument, att man inte längre tar ut någonting fysiskt på papper och hanterar det utan nu hanteras detta med hjälp av IT-lösningar. R3 resonerar vidare att *“jag försöker undvika papper, ja så gott det går och det är min inriktning när jag tar emot kunder, jag bryr mig inte så mycket om hur de har det när jag tar över dem men jag jobbar för att när jag väl har tagit över dem så vill att vi jobbar digitalt.”* och menar på att papper och pärmar inte bör finnas längre i dennes arbete. I de genomförda intervjuerna förekom det flera möjligheter med digitaliseringen och en utav de positiva möjligheterna enligt informanterna var att den manuella pappershanteringen av exempelvis underlag, deklARATIONER och fakturor hade minskat avsevärt och totalt sett ersatts av det digitala. Större byråer har kommit längre fram i den digitala utvecklingen jämfört med de mindre. R1 berättar att de fortfarande har vissa kunder som kommer in med ett kuvert eller papper som redovisningskonsulten sedan får mata in

manuellt medan andra kunder kör på det digitala sättet direkt och själva skannar in material i ett inskanningscentral. Detta kan bero på olika faktorer menar informanterna, men den främsta faktorn som de små byråerna upplyste var att de kunder som fortfarande ville arbeta med papper var främst de äldre kunderna och att redovisningskonsulterna inte kände behov av att lära dessa kunder det digitala sättet. En annan faktor som informanterna tar upp är att de digitala lösningarna kostar en del för kunden och därför väljer de att avstå från extra kostnader samt att de även är "rädda" för det digitala. Både R1 och R4 menade på att det inte är någon idé att försöka lära de äldre eftersom kunden själv inte efterfrågar detta utan de försöker uppmuntra de nya kunderna, främst de yngre, att välja deras program.

Intervjupersonerna sammanfattar digitaliseringen möjligheter som effektivisering och underlättning i arbetsprocessen, minskat pappersarbete, flexibilitet, snabbare kommunikation, enklare samarbete med kollegor och kunder och att det möjliggör för ett mer hanterbart arbete som bidrar till andra fokusområden. R10 förklarar att det går mycket snabbare nu med det digitala lösningarna eftersom redovisningskonsulten inte behöver lägga en massa tid på att knappa in dokument utan de upplever att de har mer tid till annat.

“Möjligheten är ju att det blir mer effektivt, alltså det går ju mycket snabbare att leverera ett årsbokslut. Till exempel när man får digitala underlag eller att även signeringar sköts digitalt, det går ju mycket snabbare än att man ska samlas i ett rum och skriva på en årsredovisning och sedan skicka in till Bolagsverket och så vidare, så det går ju mycket snabbare.” - R6.

R3 anser att kunna arbeta på distans var en möjlighet som har underlättat mycket i arbetet. Eftersom det inte behövs en massa fysiska pärmar i och med att allt numera finns i mappar på datorn. R4 och R7 instämmer också på detta och menar att digitaliseringen har givit redovisningskonsulterna mer tid åt annat. Digitaliseringen har även medfört en ökad tillgänglighet som lett till förbättrad kommunikation och enklare samarbeten med kollegor och kunder. Både R5 och R10 uttryckte att de kan hjälpas åt med olika kunder om exempelvis någon kollega skulle vara sjuk så är det enkelt att leta upp olika kunders bokföring och bokslut eftersom allt finns tillgängligt på systemen. De informanter som har det mesta digitalt menar

på att det har blivit mer smidigt och effektivt vilket gjort att arbetet tar mindre tid och skapat mer utrymme för andra arbetsuppgifter såsom rådgivning.

“Möjligheterna är att digitaliseringen möjliggör ett mer hanterbart arbete med andra fokusområden och skapar mer tid åt rådgivningen. Sen kan jag säga att innan man arbetade så här mycket med digitaliseringen så var felmarginalen på våra uppdrag mycket högre och detta beror ju på att den mänskliga faktorn fungerar så och går liksom inte att jämföra med de programmen som vi använder idag.” - R10.

Samtliga informanter upplevde bland annat att det fanns utmaningar med att guida och kommunicera med kunder, särskilt de äldre kunderna. Informanterna menar att denna målgrupp oftast efterfrågar det gamla sättet och inte hänger med i den digitala utvecklingen jämfört med den yngre generationen. R6 uttrycker att *“en utmaning är att kunder inte hänger med i den snabba utvecklingen och att vissa kunder fortfarande vill ha det på det gamla sättet”* detta förekom även i flertalet andra intervjuer då informanterna upplevde att kunderna var den främsta utmaningen. R9 påpekar även att det kan uppstå svårigheter med att kommunicera med de äldre kunderna eller med kunder som har språkliga begränsningar eftersom redovisningskonsulterna inte har det fysiska mötet längre, utan kommunicerar mer digitalt. Detta är också något som R3 lyfter fram och upplever att den mänskliga kontakten lätt blir bortglömd eftersom de flesta möten sker digitalt *“jag tror det är otroligt viktigt att ha en vanlig mellanmänsklig kontakt, att till exempel skriva ut papper och titta på det tillsammans, på så sätt behåller man den starka relationen med sina kunder”*. Andra utmaningar som flertalet informanter betonade med digitaliseringen var behovet av att kontinuerligt uppdatera sina tekniska kunskaper och anpassa sig till den snabba utvecklingen. R9 menar att *“det är en utmaning att försöka lära sig alla IT-kunskaper som behövs, att hinna med det och lära sig nya saker och nya system för att anpassa verksamheten till det nya”*. R5 och R8 förklarade dessutom de att det är en utmaning att kunna hantera säkerhets- och integritetsfrågor kring hantering av känslig information. Informant R2 känner sig ibland orolig över den snabba utvecklingen *“det digitala går så himla snabbt nu och ibland kan jag känna att jag inte hänger med och känner mig orolig om exempelvis säkerhetsproblem, att liksom känslig information kan läckas ut till obehöriga”*, R7 instämmer också i detta och förknippar det som en utmaning.

“... sen är säkerheten också en utmaning och där får jag ju säga att det har jag inte så mycket koll på. Jag ser ju till att jag har lösenordskyddat och så här men jag får ju förlita mig på att programmen och leverantören sköter sitt och har säkra program.” - R3

Intervjupersonernas sammanfattade förståelse kring digitaliseringen är att de anser att det är viktigt att hänga med i den digitala utvecklingen oavsett storlek på byrån. Informanterna menar däremot att det skiljer sig i vilken grad digitaliseringen har utvecklats i de olika byråerna, där de stora byråerna endast utför sitt arbete digitalt och arbetar endast med digitala kunder samt att pappersarbetet har minskat avsevärt. Medan de små byråerna strävar efter att bli mer digitaliserade men arbetar fortfarande med kunder som inte är digitala, vilket enligt informanterna innebär att det finns kvar en del pappersarbete som bör matas in i programmen.

4.2.1 Digitaliseringens konsekvenser på redovisningskonsulters förståelse

R2 citerar *“Under mina år som redovisningskonsult har digitaliseringen påverkat mitt dagliga arbete i hög grad. Tidigare utförde vi många arbetsuppgifter manuellt, vilket tog mycket tid och kunde vara ganska tråkigt. Nu är många av dessa uppgifter automatiserade vilket gör att vi kan fokusera mer på att ge våra kunder råd och hjälp”* detta förekom i ett flertal intervjuer i olika utformning. Redovisningskonsulterna upplever en förändring i deras arbete, de menar att digitaliseringen har automatiserat många tidigare manuella uppgifter och att de nu finns mer utrymme att fokusera på annat, såsom att ge rådgivning till sina kunder. Enligt R6 arbetar de med färre pärmar och papper vilket har lett till mer flexibilitet i deras arbete och anser att det inte krävs att vara närvarande under hela arbetstiden längre. Detta är något som R3 och R10 också instämmer med, de påpekar att det nu finns möjlighet att jobba vart som helst samt att de kan komma åt informationen överallt.

“Mitt arbete har förändrats på många sätt. Jag har alltid arbetat med digitala verktyg, men de blir ständigt mer avancerade och omfattande. Jag fokuserar mer på att analysera och tolka data samt rådgivning och kundkommunikation än på manuella uppgifter.” - R5

Alla informanter använder sig av digitala verktyg och lösningar i deras redovisningsarbete. Exempel på sådana verktyg som informanterna nämnt är kända bokföringssystem, e-

fakturerings-, digitala arkiv samt molnbaserade samarbetsplattformar. Enligt intervjupersonerna möjliggör dessa verktyg till ett mer effektiviserat arbete samtidigt som det förbättrar kommunikationen med sina kunder. Samtliga informanter använder liknande program och användningen av dessa varierar från bokföring, betalningar, fakturerings-, rapportering, årsredovisningar med fler. Några av intervjupersonerna, särskilt redovisningskonsulterna från de stora byråerna, nämner att de använder vissa kommunikationssystem för att samla och dela dokument med sina kunder och kollegor. Konsulterna på de mindre byråerna berättar att de ännu inte utvecklat sina kommunikationssystem i verksamheten.

“Vi har ännu inte implementerat något särskilt kommunikationssystem för att samarbeta med våra kunder. För tillfället använder vi mest e-post och telefon för att kommunicera med dem, men vi överväger att införa ett digitalt kommunikationsverktyg i framtiden för att förbättra samarbetet och effektivisera arbetet.” - R2

Informant R7 menar att digitala verktyg används för att göra arbetet mer effektivt, smidigt och tidsbesparande. Detta är något som de andra informanterna också poängterade samt att de upplever att kunderna blir mer nöjda med dessa lösningar. R3 påpekar däremot att det kan förekomma utmaningar med dessa digitala lösningar *“Det är svårare att upptäcka fel när man arbetar digitalt, eftersom informationen kan passera snabbt på skärmen”*. R4 instämmer med detta och menar även på att de digitala lösningarna kostar vilket kan skapa en barriär för kunderna eftersom vissa kunder är mer tveksamma att använda dessa digitala tjänster, vilket nämndes av de flesta informanterna.

“Det blir jobbigt för kunderna som inte är vana vid det digitala, då vi får liksom guida de också och vissa vill verkligen inte bli digitala, dels att det kostar lite för dem och dels att de är “rädda” för det digitala.” - R2.

Trots dessa utmaningar och nackdelar instämmer de flesta informanter i att när de väl har lärt sig och anpassat sig till de digitala verktygen, blir de mycket användbara och effektiva. Å andra sidan avvaktar R4 med att bli mer digitala och vill istället se vad andra liknande byråer gör.

Informant R5 och R7 konstaterar att de manuella arbetsuppgifterna såsom bokföring och arkivering har försvunnit till förmån för dataanalys och rådgivning. Detta är något som R8 och R4 håller med om och menar vidare på att det blivit allt viktigare att hålla sig uppdaterad kring den senaste tekniken för att kunna använda de digitala verktygen i sitt arbete på ett effektivt sätt. R9 talar om att *“det mesta sker digitalt nu, vilket innebär att manuella arbetsuppgifter som att hantera papper har minskat, samtidigt som rådgivning har tillkommit”*. R10 instämmer i detta och påpekar att manuell hantering av pappersarbete nästan har försvunnit helt och att datorn har ersatt de tidigare pärmar som användes. Informant R1 som inte varit verksam inom redovisningsyrket lika länge jämfört med resterande respondenterna upplevde inte att det fanns någon förändring i arbetsuppgifterna men påpekade däremot att användningen av digitala verktyg påskyndar arbetet. R3 håller med om detta och betonar att med hjälp av digitaliseringen har den manuella hanteringen minskat vilket har lett till tidsbesparingar i arbetet. R6 understryker att vissa arbetsuppgifter, som att stämna av konton manuellt, har försvunnit på grund av automatiserade system som effektiviserar arbetet. R2 delar med sig av liknande erfarenheter och nämner att arbetsuppgifterna har förändrats från manuella till mer automatiserade och digitala processer. I och med detta har manuell bokföring och årsredovisningar försvunnit, samtidigt som hantering av redovisningsprogram har tillkommit.

Samtliga informanter upplever att digitaliseringen har förändrat arbetsuppgifterna inom redovisningskonsulternas yrke, både för konsulter i små och stora byråer. Över lag har digitaliseringen ökat effektiviteten, minskat manuellt arbete och lagt mer fokus på kundkommunikation, rådgivning och dataanalys enligt intervjupersonerna. Informanterna beskriver att de digitala lösningarna som används innefattar bokföringssystem, e-fakturer, digitala arkiv och molnbaserade samarbetsplattformar. Informanter från stora byråer nämner att de använder mer avancerade kommunikationssystem, medan de små byråerna främst använder e-post och telefon. Trots vissa utmaningar och kostnader som är förknippade med digitala lösningar är de flesta informanter överens om att digitala verktyg är användbara och effektiva när de väl har anpassat sig till dem.

Alla intervjuade redovisningskonsulter tyckte att arbetsuppgifter som manuell bokföring, arkivering och stämning av konton har försvunnit eller minskat, medan dataanalys, rådgivning och hantering av redovisningsprogram har tillkommit. Informanterna anser att det är viktigt att hålla sig uppdaterad om den senaste tekniken för att kunna använda digitala verktyg på ett

effektivt sätt. Oavsett storleken på byrån, så är det tydligt att konsulterna förstår att anpassning till digitaliseringen är avgörande för att vara relevant och konkurrenskraftig inom redovisningsbranschen.

4.2.2 Redovisningsprocessen

Alla informanter som deltog i intervjuerna beskriver sin redovisningsprocess i snarlika steg, därav har det gått att identifierat fyra huvudsakliga steg i processen för dessa redovisningsbyråer. Den sammanfattade processen innefattar transaktioner, bokföring, bokslutsarbete och rapportering. *Respondenterna R1-R10 beskriver redovisningsprocessen enligt följande:*

Först sker all insamling av material för den löpande bokföringen där den största skillnaden i digitaliseringen mellan byråerna återfinns. Alla byråer måste samla in allt material som behövs för bokföringen, men hur materialet samlas in varierar beroende på byrå och kund. R1, R2 och R4 berättar att de fortfarande har vissa kunder som föredrar det gamla sättet vilket innebär att kunden antingen kommer in med papper eller skickar post med material som redovisningskonsulterna sedan själva får knappa in i deras bokföringsprogram för den löpande bokföringen. Till skillnad från de större redovisningsbyråer som förklarar att de ofta använder inskanningscentraler och applikationer som direkt integreras med bokföringsprogrammet, medan de mindre byråer menar på att de fortfarande tar emot material via personlig överlämning, post eller e-post.

Nästa steg i processen innefattar den löpande bokföringen där allt insamlat material ska föras in i bokföringsprogrammet och konteras. Hur detta görs beror på hur materialet samlas in i första steget. Om materialet kommer in via personlig överlämning, genom papper, post eller e-post, måste konsulten själv knappa in alla siffror i bokföringsprogrammet medan om materialet kommer direkt från inskanningscentral kommer det automatiskt komma in i programmen. I detta steg kan även visst material vara förkonterade. I de fall som materialet redan är förkonterade måste redovisningskonsulten kontrollera att både inskanningen och konteringen ser rätt ut. På så sätt hänger detta steg ihop med det som görs i början av processen, hur allt material samlas in till redovisningskonsulter blir därför avgörande för hur de arbetar med den

löpande bokföringen. Alla redovisningskonsulter som deltog i intervjun beskriver att alla byråer använder sig av samma bokföringsprogram, det som skiljer sig åt i arbetet här är endast hur materialet når konsulten i det första steget.

Det tredje steget innefattar bokslutet där periodiseringar korrigeras och underlag samlas in och sammanställs, som sker i ett bokslutprogram. Om den löpande bokföringen skett på samma redovisningsbyrå kan underlagen direkt hämtas från bokföringsprogrammet och överförs till bokslutsprogrammet. I vissa fall menar konsulterna att det kan vara så att den löpande bokföringen utförts på annat ställe vilket innebär att underlagen istället får skannas in. Detta sker digitalt via byråernas digitala verktyg, vilket innebär att bokförings- och bokslutsprogrammet oftast kan kopplas samman.

Slutligen beskriver informanterna att det sista steget i processen är årsredovisningen, som upprättas med utgångspunkt i bokslutet där rapporter skapas och eventuella förvaltningsberättelser sammanställs. Rapporterna skapas digitalt utifrån bokslutet och därefter når årsredovisningen ut till sina användare. I detta steg återfanns en till skillnad i någon av de små byråerna jämfört med de större. Skillnaden var att de större byråerna samt de flesta av de små, hade digital signering, som innebär att årsredovisningen signeras digitalt av kunden och skickades in digitalt till bolagsverket. Medan några enstaka av de små byråerna inte implementera de digitala signeringarna ännu, utan skickar årsredovisningar via post för signering och inskickning till Bolagsverket, dock är målet att även dessa byråer ska införa den digitala signeringen.

4.2.3 Digitaliseringens inverkan på redovisningsprocessen

Informanterna beskriver att digitaliseringen har haft en inverkan på redovisningsprocessens olika steg. Samtliga informanter redogör att den största förändringen i samband med digitaliseringen är hur material samlas in och hanteras i det första steget. R3 menar att *“digitaliseringen har framför allt förändrat avhämtning av material, att det nu ska komma in digitalt och helst vara digitalt och inte på något annat sätt.”* R6 och R5 påpekar att det är tack vara de digitala verktygen som exempelvis kvitto-appar samt möjligheten att skicka in underlag digitalt har bidragit till att insamlingen och granskningen av transaktioner blivit både snabbare

och enklare. R6 menar att detta minskat risken för fel vilket R8 instämmer med och nämner dessutom att det digitala sparar tid för både redovisningskonsulter och deras kunder.

Enligt redovisningskonsulterna har digitaliseringen också haft effekt på bokföring och rapportering. Informanterna R4 och R9 betonar att automatiserade verktyg och e-faktureringar har gjort dessa stegen enklare och snabbare än förr då detta fick ske manuellt. R10 instämmer också på detta, dock poängterar respondenten att *“det är viktig påpeka att yrkesrollen inte har blivit helt automatiserad utan det mänskliga arbetet behövs fortfarande trots att det mesta sker digitalt”*. Flertalet informanter påpekar att det fortfarande krävs en människa som kontrollerar och analyserar resultaten från de automatiserade systemen, detta då det fortfarande kan ske fel kopplade till programmen. Något som också framkom av flertalet intervjupersoner var att rådgivning och uppföljning med kunder har förbättrats i och med digitaliseringen, som i sin tur har gjort det lättare för redovisningskonsulter att hjälpa sina kunder.

“Det sker även snabbare och enklare kommunikation via digitala plattformar vilket gör det möjligt för kunder att få mer aktuell och relevant information om sin ekonomi” - R6.

4.2.4 Jämförelse mellan små och stora redovisningsbyråer

De intervjuade redovisningskonsulterna upplever att digitaliseringen har haft en inverkan på deras redovisningsprocessen för både små och stora redovisningsbyråer. Konsulterna på de stora byråerna förklarar att de har övergått till att arbeta nästan helt digitalt, medan konsulterna från de mindre byråerna uttryckte att pappersarbete fortfarande var vanligt förekommande. Intervjupersonerna ansåg att digitaliseringen har förändrat arbetsuppgifterna, där de flesta påpekade att deras fokus har flyttats från manuellt arbete till mer rådgivning och dataanalys. Redovisningskonsulter på både små och stora byråer använder digitala lösningar såsom bokföringsprogram, e-fakturering, digitala arkiv och molnbaserade samarbetsplattformar. De stora byråerna tenderar dock att använda mer avancerade kommunikationssystem för att kontakta sina kunder, medan konsulterna på de små byråerna säger att de främst använder e-post och telefon för att nå sina kunder. Trots utmaningar och kostnader kopplade till digitala lösningar är de flesta respondenter överens om att digitala verktyg är användbara och effektiva när de väl har anpassat sig till dem.

4.3 Sammanfattning av empirin

Enligt informanterna har digitaliseringen haft en tydlig inverkan på redovisningsbyråernas arbete. Trots att det fanns vissa utmaningar och kostnader kopplade till anpassningen, uttrycktes en övervägande positiv inställning till digitala lösningar. Digitaliseringen uppfattas generellt som en möjlighet snarare än ett hot, och det är en känsla som verkar vara gemensam oavsett byråns storlek.

Informanterna redogjorde för en liknande redovisningsprocess, trots byråernas olika storlek. Processen består av fyra huvudsakliga steg: transaktioner, bokföring, bokslutsarbete och rapportering. Samtliga informanter var eniga om att insamlingen och hanteringen av material i det första steget var det som förändrats mest genom digitaliseringen. Större byråer tenderade att använda mer avancerade digitala metoder för detta steg, medan mindre byråer ofta fortfarande tog emot material via personlig överlämning, post eller e-post.

Digitaliseringen har också haft en stor effekt på bokföring och rapportering. Genom att använda automatiserade verktyg och e-fakturering har dessa steg blivit snabbare och enklare än förr. Trots dessa fördelar var flertalet informanter eniga om att det fortfarande krävs mänskligt arbete för att kontrollera och analysera resultaten från de automatiserade systemen. Dessa system är trots allt inte helt felfria. När det gäller kommunikationen med kunderna har digitaliseringen lett till snabbare och enklare kommunikation. Beroende på byråns storlek skiljde sig dock kommunikationsmetoderna. Större byråer tenderade att använda mer avancerade kommunikationssystem, medan mindre byråer fortfarande huvudsakligen använde e-post och telefon.

Både små och stora redovisningsbyråer har haft praktiska effekter av digitaliseringen, men på olika sätt. De större byråerna har övergått till att arbeta nästan helt digitalt, medan de mindre byråerna fortfarande har en del pappersarbete. Men oavsett byråernas storlek används digitala verktyg som bokföringsprogram, e-fakturering, digitala arkiv och molnbaserade samarbetsplattformar. Trots vissa utmaningar och kostnader kopplade till digitalisering var det bred enighet om att digitala verktyg är användbara och effektiva.

5 Analys

I detta kapitel presenteras en analys utifrån resultatet från studiens empiri, detta kommer göras med utgångspunkt i studiens referensram (se kapitel två).

5.1 Digitalisering inom redovisningsbranschen

Studien visar att redovisningskonsulternas uppfattning var att digitaliseringen generellt sett haft en stor inverkan på redovisningsbyråer av alla storlekar. Den digitaliserade utvecklingen inom redovisningsbranschen har förändrat arbetsuppgifter till ett mer automatiserat arbete från att de tidigare utförde manuella arbetsuppgifter. I studien använder alla redovisningsbyråer kända redovisningsprogram, såsom bokföringsprogram och bokslutsprogram, vilket har underlättat konsulternas arbete då de känner att de har mer kontroll och kunskap över vad som ska göras. Samtidigt visade studien att det fortfarande finns ett element av traditionellt, icke-digitaliserat arbete kvar i vissa mindre byråer. Trots att en övergripande trend mot digitalisering finns, visar studiens data att det fortfarande finns en del utmaningar att övervinna. Det noterades att vissa mindre byråer fortfarande hade kunder som skickade in underlag för löpande bokföring via post eller e-post. Intervjupersoner berättade att de arbetade för att digitalisera detta steg för dessa kunder, men det är tydligt att det finns vissa hinder för fullständig digitalisering, vilket kan inkludera kundmotstånd eller tekniska svårigheter. Denna insikt bekräftar Damasitotis et al. (2015) tidigare i påstående att digitaliseringen påverkar och fortsätter att påverka redovisningsbranschen. Studien indikerar en övergång från manuellt arbete till mer automatiserade processer, där digitala verktyg som bokföringsprogram och bokslutsprogram blivit kritiska verktyg i konsulternas dagliga arbete. Denna utveckling förstärks av Gulin et al. (2019) om att IT-system inom redovisning har förvandlats till en daglig rutin och att det manuella pappersarbetet där redovisningskonsulten för hand har fått arbeta, numera sköts med hjälp av datoriserade redovisningsprogram.

Föreliggande studie visar vikten av att hålla sig uppdaterade med den digitala utvecklingen för att bibehålla konkurrenskraften inom redovisningsbranschen (Intervjuperson R9). Detta stämmer överens med Ahmad et al. (2020) som försäkrar att företag kan nå högre marknadsprestation och långsiktiga konkurrensfördelar genom att anpassa sig till digital

redovisning. Det bör dock noteras att anpassning till digitalisering inte är utan utmaningar. Dimitriu & Matei (2014) påpekar att digitala verktyg kan vara komplexa och kostsamma för små företag, vilket kan vara en betydande barriär för fullständig digitalisering. Denna insikt speglas i studien, där mindre byråer upplever att det initialt kan vara utmanande att förstå och guida kunder genom digitala verktyg men att när det är lättbegripligt så finns det inga nackdelar med det digitala utan det är mer fördelaktigt (Intervjuperson R1, R2 och R4). Studien kan därav inte konstatera att faktorn till att små företag inte är lika utvecklade beror på komplexiteten av digitaliserade verktyg eftersom redovisningskonsulter, på samma sätt som redovisningskonsulterna från de större byråerna, lär sig att hantera de digitala verktygen med hjälp av bland annat utbildningar. Studien belyser däremot att det är kostsamt för kunden att använda digitala verktyg vilket medför att en del kunder avstår att bli digitala (Intervjupersonerna R1 & R5). De små byråerna i studien är i mer behov av alla olika kunder och tar därför emot kunder som inte är digitala jämfört med de större byråerna som exkluderar dessa icke-digitala kunder. Detta kan kopplas till en av de faktorerna som Dimitriu & Matei (2014) konstaterade, nämligen att det är mer kostsamt för små företag, vilket kan vara en anledning till att större byråer är utvecklade i en högre grad jämfört med mindre.

5.1.1 Digitalisering enligt redovisningskonsulten

Digitaliseringen inom redovisningsbranschen tolkas övervägande positivt och förknippas med begrepp som effektivisering, modernisering, förenkling och framtid. Detta resonemang överensstämmer med Ghasemi et al. (2011) som menar på att IT har revolutionerat redovisningsbranschen genom att det traditionella papperssystemet mer eller mindre har förvandlats till det digitala och har förenklat redovisningskonsulternas arbetsuppgifter. Studien fann även att automatiserade verktyg har lett till att stegen i redovisningsprocessen blivit enklare. Det krävs fortfarande en människa som kontrollerar och analyserar resultaten från de automatiserade systemen, trots att de flesta sköts automatisk innebär det inte att de är helt felfria utan det fungera bäst när människor arbetar med datorer (Intervjupersonerna R4 & R9). Snickars (2014) bekräftar detta och belyser att utvecklingen har visat en positiv påverkan till ett effektivare resultat vid samarbete mellan människor och datorer.

Dimitriu & Matei (2014) menar på att arbetsprocessen tar mindre tid vilket har givit mer utrymme till en mer rådgivande roll för kunderna eftersom tillgängligheten ökar. Detta

framkom även i studien då digitaliseringen har bidragit till ökad tidseffektivitet eftersom redovisningsprocessen numera inte tar lång tid vilket möjliggör mer fokus på kundrådgivning. En av de praktiska effekterna till följd av digitaliseringen är att redovisningskonsulter i denna studie upplever att kommunikation och samarbete med kunder och kollegor har förbättrats. Det går snabbt att se över en annans kollegas arbete om personen skulle vara sjuk, eftersom allt numera finns tillgängligt i samma program. Denna aspekt kanske inte nödvändigtvis framhävt i tidigare studier och bidrar därför ytterligare till förståelsen i denna studie för digitaliseringens praktiska effekter inom redovisningsbranschen.

Utöver dessa möjligheter med digitaliseringen lyfts även utmaningar fram i studien, särskilt i form av säkerhetsproblem. Det gäller att hänga med i den snabba utvecklingen samt att kunna hantera säkerhetsfrågor och integritetsfrågor kring hantering av känslig information vilket förknippas som en utmaning (Intervjupersonerna R2 & R7). Denna oro för säkerhet och utmaningar i att hålla jämna steg med den snabba digitala utvecklingen bekräftar tidigare studier av Ali et al. (2015) och Fölster (2015), vilka betonar säkerhetsrisker och integritetsfrågor i samband med digitalisering inom redovisningsbranschen.

5.1.2 Digitaliseringens konsekvenser på redovisningskonsulters förståelse

Digitaliseringen har förändrat redovisningskonsulters arbetsuppgifter i grunden, med ett särskilt minskat fokus på manuellt arbete. Denna omvandling är särskilt påtaglig inom fakturahantering, där tekniska lösningar nu hanterar uppgifter som tidigare krävde manuell insats. Studien visar däremot att det är viktigt att poängtera att själva uppgiften inte har försvunnit utan att redovisningskonsulterna fortfarande måste titta på vad datorn föreslår och sedan godkänna det, alltså bör det fortfarande hanteras men på ett helt annorlunda sätt. Det finns automatiserade system som exempelvis stämmer av konton istället för att redovisningskonsulterna själva ska sitta och göra det manuellt. Föreliggande studien visar att redovisningskonsulterna på både små och stora byråerna upplever att deras arbetsuppgifter har förändrats och att det finns mängder med system som sköter det mesta.

Denna omstrukturering indikerar en övergripande förändring i yrkesrollen, där fokus har skiftat från manuell dokumenthantering till datorbaserade uppgifter, vilket speglar de tre faserna som

Krafft & Kampe (2016) sammanfattat vilka främst berör hur arbetsuppgifterna förstärks och ersätts av digitaliseringen. Studien visar även att denna förändring medfört tillkomsten av nya arbetsuppgifter, som dataanalys och rådgivning (Intervjupersonerna R8 & R5). Detta bekräftar behovet av att hålla sig uppdaterad med den senaste tekniken och att ständigt lära sig att använda nya verktyg inom redovisningsområdet, vilket förstärks av Gulin et al. (2019). Även om mycket av det manuella arbetet nu har automatiserats, har uppgifterna inte försvunnit, det har istället omformats och effektiviserats. Denna praktiska effekt speglar också en övergripande trend inom branschen, där arbetsuppgifterna blir alltmer tekniskt fokuserade. Något som också stöds av Gulin et al. (2019) som även påpekar att vissa delar av arbetet inte kommer kunna ersättas helt eftersom det krävs ett kritiskt tänkande och är en viktig del av redovisningskonsulternas arbete, detta är främst analys och tolkning av finansiell information.

Automatisering

Automatisering och digitalisering har bidragit till att effektivisera och minska manuellt arbete inom redovisningsbranschen. Det framkommer i studien att dessa teknologiska förändringar inte bara har accelererat arbetsflöden, utan också frigjort tid och resurser för mer komplexa uppgifter som rådgivning (intervjupersonerna R2 & R10). Detta återspeglas i Nationalencyklopedins (u.å.) om hur automatisering gör processer mer självgående och mindre beroende av mänskligt arbete. Datoriserade redovisningsprogram har också minskat antalet mänskliga fel och gjort det möjligt att snabbt bearbeta stora mängder finansiell information, en insikt som stöds av Ghasemi et al. (2011) och Dimitriu & Matei (2014). Dessutom pekar dessa källor på kostnads- och tidsbesparingar som en följd av digitaliseringen. Denna insikt framkommer i studien där digitala verktyg används för att göra arbetet mer effektivt, smidigt och är tidsbesparande. Trots de positiva effekterna finns det utmaningar att beakta, såsom svårigheter med att upptäcka fel på grund av hastigheten i digitala processer (intervjupersonerna R3, R4 & R7).

Digitaliseringen inom redovisningsbranschen har resulterat i nya möjligheter och närmare samarbete med samtliga intressenter (Möller et al., 2020). Användningen av avancerade kommunikationssystem är mer utbredd bland större redovisningsbyråer, medan mindre byråer tenderar att luta mer mot traditionella kommunikationskanaler som e-post och telefon. Trots de utmaningar som digitala lösningar kan medföra, så visar studien att dessa är användbara samt

effektiva när individerna har väl anpassat sig till dessa.

5.1.3 Redovisningsprocessen i redovisningsbyråer

Studien beskriver att digitaliseringen har, mer eller mindre, medfört till praktiska effekter i alla steg under redovisningsprocessen och lett till effektivare arbetsmetoder. Samtidigt som det fortfarande är viktigt att människor fortsätter att kontrollera och analysera resultaten för att säkerställa kvaliteten i redovisningen. Detta gäller alla byråer, även om digitaliseringen inte utvecklats lika mycket i de olika byråerna, har redovisningsprocessen förändrats i takt med digitaliseringens utveckling.

Redovisningsprocessen sammanfattas i denna studie med fyra huvudsakliga steg utifrån redovisningskonsulterna: transaktioner, bokföring, bokslutsarbete och rapportering. Digitaliseringen har haft en inverkan på dessa steg i olika grad och det förekom skillnader i studien mellan byråer och kunder, vilket gjorde att det första och sista steget kunde skilja sig åt mellan de olika undersökta redovisningsbyråerna. Större redovisningsbyråer tenderar att vara mer digitala och tar endast emot kunder som också är anpassade till det digitala, medan mindre byråer fortfarande arbetar med både digitala och icke-digitala kunder. Detta innebär att redovisningskonsulterna från de små byråerna får mata in material i deras bokföringsprogram om kunden själv inte skannar in det. Sista steget handlar om hur signeringar görs, i denna studie hade nästan alla redovisningsbyråer tillgång till den digitala signeringen, förutom två byråer (Intervjupersonerna R2 & R4).

Modellen som denna studie framställt utifrån intervjupersonerna (se 4.2.2) skiljer sig något från modellen som Marton et al. (2020) skapat. Skillnaderna ligger mest i steg ett och två, studiens modell börjar i första steget att samla in material, medan modellen enligt Marton et al. (2020) har som första steg, transaktioner och omständigheter. Transaktioner och omständigheter sker i företag som redovisningens ska upprättas för, varför detta steg inte finns i redovisningskonsulternas process utan deras arbete är istället insamling av material. Vidare hör den löpande bokföringen och bokslutet till steg två enligt Marton et al. (2020) och benämns som "hantering i redovisning". I de undersökta redovisningskonsulternas redovisningsprocess är dessa två stegen uppdelade, där steg två är den löpande bokföringen och steg tre är bokslutet.

Slutligen är det sista steget densamma i båda modellerna och omfattar rapportering i form av årsredovisning som sedan når ut till olika användare.

Som tidigare nämnts har studien visat att digitaliseringen har förändrat redovisningsprocessen för samtliga redovisningskonsulter, alla byråer har liknande program för sådant som tidigare utförts manuellt. Detta innebär att det manuella pappersarbetet har minskat markant och bidragit till mer tid åt andra fokusområden. Ghasemi et al. (2011) såg detta redan några år tillbaka vilket därmed går att bekräfta, det vill säga den manuella hanteringen av ekonomisk information har minskat. Ghasemi et al. (2011) påpekade dessutom att kunder har möjligheten att få mer rådgivning från redovisningskonsulterna eftersom de numera har tid åt analys. Detta har många av de intervjuade redovisningskonsulterna bekräftat och ser det som en möjlighet.

5.2 Vilka praktiska effekter uppfattar redovisningskonsulter att digitaliseringen av redovisningsprocessen har fått i mindre respektive större redovisningsbyråer?

För att undersöka redovisningskonsulternas arbete i praktik kommer studien att använda praktikteorin. I denna studie ses deras praktik som en redovisningsprocess. Teorin ger författarna en ökad förståelse för hur redovisningskonsulternas arbete ser ut i praktiken för att sedan kunna förstå hur redovisningskonsulterna uppfattar de praktiska effekterna i deras redovisningsprocess till följd av digitaliseringen. Praktikteorin ger även en ökad förståelse till studiens underfråga;

- *hur upplever redovisningskonsulterna att deras känslor och inställning till redovisningsprocess har inverkat av digitaliseringen?*

Praktiken undersöks utifrån Schatzkis (2001) definition av begreppet “*praktik*”. Schatzki (2001) tar upp följande begrepp som innefattar en praktik; *generell förståelse, praktisk förståelse, regler och teleoaffective structure*.

5.2.1 Generell och praktisk förståelse

Schatzki (2001) menar att den praktiska förståelsen innebär att konsulterna ska ha en kunskap om vad som ska göras och att den generella förståelsen betyder att förstå hur samtliga arbetsuppgifter hänger ihop inom praktiken samt hur dessa kan förändras över tid. Samtliga redovisningskonsulter som intervjuades visade sig ha en generell och praktisk förståelse kring hur deras redovisningsprocess hänger ihop och vad som måste göras. Detta belyser en insikt om hur de tekniska verktygen integreras i redovisningskonsulternas arbetsliv och på vilket sätt de inverkar deras arbetsprocess vilket ger studien en djupare förståelse för vilka praktiska effekter digitaliseringen av redovisningsprocessen har fått för redovisningskonsulter. Utifrån de genomförda intervjuerna går det att konstatera att redovisningskonsulternas huvudsakliga arbetsuppgift är rådgivning och att hjälpa kunder med den löpande bokföringen för att vidare kunna upprätta ett bokslut och en årsredovisning åt kunder, detta sker med hjälp av digitala verktyg. Redovisningskonsulterna på små och stora byråer använder samma bokföringsprogram och bokslutsprogram för att enklare få tag på material, söka efter underlag från kunderna och att registrera verifikationer i dessa program. Programmen som används i redovisningsbyråerna underlättar även kommunikationen mellan kunder och kollegor. Ghasemi et al. (2011) styrker detta och har liknande insikter om hur de tekniska verktygen integreras i redovisningskonsulternas arbetsliv, som i sin studie visade på att användningen av IT-system har potential att underlätta registrering och sökning av olika transaktioner.

Studien bekräftar att utförandet av redovisningsprocessen mestadels sket digitalt i samtliga redovisningsbyråer. Skillnader som förekom i förhållande till byråns storlek, var dels hur kunder väljer att leverera information, dels hur mycket de olika byråerna har utvecklats med digitaliseringen. Några av de små byråerna tar idag emot material från kunder via post eller e-post, medan de större byråerna får det inskannat av kunder direkt i byråns program. De små byråerna uppfattar att deras kunder har en positiv inställning kring det digitala och att kunden oftast vill ha en helhetslösning där redovisningskonsulterna sköter både bokföringen och bokslutet. Samtliga redovisningsbyråer som undersöktes uppfattar att det är smidigare när kunderna vill ha en helhetslösning eftersom konsulten får ansvara för både bokföring och bokslut, detta bidrar till att konsulten är mer insatt i kundens händelseförlopp och känner en trygghet i kvalitén. Studien belyser att det finns skillnad mellan de små och stora redovisningsbyråerna, där mindre byråer inte är lika långt fram i den digitala utvecklingen. Mycket har förändrats i de små byråerna under de senaste åren vilket indikerar på att det

kommer att bli alltmer digitalt i dessa byråer. Samtidigt som det finns tecken på att de nya och yngre kunderna efterfrågar detta. Vidare framkommer det i studien att konsulterna uppfattar en utmaning i de kunder som föredrar att inte vara digitala. Faktorerna på detta beror dels på kundens ålder, vissa av de äldre kunderna hänger inte med i digitaliseringen samt att det dels kostar en summa för kunden att få det digitalt. Redovisningskonsulterna i studien upplever däremot att de yngre kunderna har en positiv inställning till det digitala.

Utifrån den genomförda empirin, kan studien indikera på att olika byråer har utvecklats i takt med digitaliseringen i olika grad, de mindre byråerna är inte lika digitaliserade som de större. Faktorerna på detta ligger dels i kunden, dels i byråerna. De större byråerna har ett digitalt kommunikationssystem till sina kunder och kollegor, medan de mindre inte utvecklat detta ännu. Insamlingen av material för den löpande bokföringen skiljer sig också åt, de större byråerna endast har inskanningscentraler där kunderna för in sitt material. De större redovisningsbyråerna har som mål att vara så effektiva som möjligt och ligger därför i framkant jämfört med de mindre byråerna, vad gäller den digitala utvecklingen. Detta är något som kan kopplas till Taylor & Taylor (2014) och Drew (2015) som säger att större företag ofta är digitaliserade i högre grad jämfört med mindre företag.

5.2.2 Regler

Regler är ett av de fyra begreppen som innefattar en praktik enligt Schatzki (2001) och innebär att det finns olika instruktioner och regler inom branschen som reglerar utförandet inom praktiken för vad som är tillåtet och inte. Studien kan inte påvisa att det finns några regler om digitaliserad redovisning på de olika byråerna. Det finns däremot skillnader mellan de små och större redovisningsbyråerna om vilka krav de har på digitaliserad redovisning. De större byråerna har ett högre krav på digitaliseringen. De strävar efter att ha allt digitalt och tar inte emot kunder som inte vill ha det digitalt. Mindre byråer tar ofta emot kunder som inte är digitala eftersom de är i mer behov av alla typer av kunder. Skillnaderna mellan stora och små byråer kan beskrivas av att det inte finns några formella lagar eller regler som reglerar digital redovisning, därav kan det inte påverka hur arbetsuppgifterna hanteras på redovisningsbyrån. Å andra sidan kan det förekomma informella regler kring hur redovisningskonsulternas arbete ska utföras.

5.2.3 Teleoaffective structure

Redovisningskonsulternas inställning och känslor påverkar hur praktiken utförs vilket är något som Schatzki (2001) menar med begreppet teleoaffective structure. I studien framkommer det att redovisningskonsulter uppfattar både positiva och negativa aspekter av digitaliseringen och hur det haft effekt i deras praktik. Många konsulter uttrycker en positiv inställning till digitaliseringen och hur det har påverkat deras arbete. Digitaliseringen har lett till ökad effektivitet vilket gör att arbete känns mer tillfredsställande. Det framkommer även vissa negativa känslor och utmaningar kopplade till digitaliseringen i studien, särskilt när det kommer till kommunikation med kunder. Det kan vara svårt att förklara för äldre kunder hur de ska använda digitala lösningar vilket kan skapa stress och frustration hos redovisningskonsulterna. Utifrån studien framkom det att digitaliseringen är en generationsfråga inom redovisning. Äldre kunder tenderar att föredra traditionell redovisning, medan yngre efterfrågar att redovisningen utförs med hjälp av digitaliserade lösningar. Detta kan ge praktiska effekter på redovisningskonsulterna där de äldre konsulterna inte vill förändra sitt arbetssätt. Redovisningskonsulterna uppfattar inte att äldre konsulter var motvilliga till förändringarna inom yrket. Snarare verkar det bero mer på kunden än på konsulterna själva.

För redovisningskonsulter på små byråer som inte har samma resurser eller förmågor att snabbt kunna anpassa sig till digitaliseringen, kan detta skapa en känsla av både stress och osäkerhet. Studien visar att konsulterna kan uppfatta att de måste hantera både traditionella pappersarbeten och digitala processer, vilket leder till blandade känslor och attityder gentemot digitaliseringen. I de små byråerna finns det fortfarande kunder som kommer in med pappersdokument och att det kan vara svårt att lära äldre kunder att arbeta digitalt. Konsulter från de stora byråerna uppfattade en mer positiv ställning till digitaliseringen, då de ser fördelarna med ökad effektivitet i sitt arbete. Studien indikerar på att införandet av nya digitala lösningar är nödvändigt för att vara konkurrenskraftig på marknaden. Konsulterna på de stora byråerna påpekade dock att de kan stöta på vissa utmaningar vid anpassningen av nya redovisningsprogram då av inläring av nya system kan skapa oro och osäkerhet.

5.2.4 Sammanfattning av analys

Analysen visar att digitaliseringen har haft en stor inverkan på redovisningskonsulters arbete och branschen som helhet. Samtliga redovisningskonsulter förknippar digitalisering med effektivisering, modernisering, förenkling och framtiden. De upplever att den digitala utvecklingen har underlättat redovisningsprocessen, gjort det enklare att samla in och analysera kundmaterial samt förbättrat kommunikation och samarbete. Automatisering och digitalisering har lett till minskat manuellt arbete och mer fokus på rådgivning, vilket bekräftas av tidigare forskning. Studien påpekade dock att det fortfarande krävs mänsklig kontroll och analys av resultaten från automatiserade system, då de inte är helt felfria. Säkerhetsproblem och att hänga med i den snabba utvecklingen är utmaningar som redovisningskonsulterna står inför.

Yrkesrollen redovisningskonsult har förändrats, där manuellt pappersarbete har minskat drastiskt och nya arbetsuppgifter som dataanalys och rådgivning har tillkommit. Det är viktigt att hålla sig uppdaterad om den senaste tekniken och att lära sig använda nya verktyg inom yrket. Digitaliseringen har haft effekter på de undersökta byråernas redovisningsprocess, där insamling av material, löpande bokföring, bokslutsarbete och rapportering har förändrats i olika grad. I studien tenderar större byråer att vara mer digitala, medan mindre byråer fortfarande arbetar med både digitala och icke-digitala kunder, vilket innebär att pappersarbete fortfarande kan vara förekommande i de små byråer.

Det går att konstatera att samtliga informanter har en generell och praktisk förståelse för hur deras redovisningsprocess hänger ihop och vad som ska göras, trots den digitala utvecklingen som deras byråer har fått anpassa sig efter. Digitala verktyg användes i alla redovisningsbyråer men var mer förekommande i de större byråerna, detta beror främst på kundens inställning till digitaliseringen. Yngre kunder har en mer positiv inställning till digitala redovisning än äldre kunder i studien. När det gäller formella regler för digital redovisning finns det däremot skillnader mellan små och stora byråer i hur mycket digitalisering de kräver.

Redovisningskonsulternas attityder och känslor påverkar hur praktiken utförs, vilket är något som Schatzki (2001) diskuterar med sitt sista begrepp teleoaffective structure. Många konsulter har en positiv inställning till digitaliseringen, men det finns också utmaningar kopplade till

digitaliseringen, bland annat att övertyga äldre kunder att bli digitala. Digitaliseringen påverkar konsulter på både små och stora byråer på olika sätt och känslorna kring digitaliseringen varierar beroende på kundens inställning och byråns anpassning till digitaliseringen.

6 Slutsatser & Diskussion

Detta kapitel återkopplar till studiens problemformulering och syfte vidare beskrivs undersökningens slutsatser och diskussion. Slutligen presenteras en bidragsdiskussion, en beskrivning av etiska och samhällsliga reflektioner och avslutas med förslag på fortsatt forskning inom studieområdet.

6.1 Återkoppling till syfte och frågeställningar

Denna studie undersökte de praktiska effekterna av digitaliseringen i redovisningsprocessen för redovisningskonsulter på mindre och större byråer, samt deras förståelse kring dessa förändringar.

Frågorna som studien avsåg att besvara för att möta upp studiens syfte är enligt följande:

- *Vilka praktiska effekter har digitaliseringen av redovisningsprocessen fått i mindre respektive större redovisningsbyråer och i redovisningskonsulters förståelse?*
- *Hur upplever redovisningskonsulterna att deras känslor och inställning till redovisningsprocess har inverkats av digitaliseringen?*

6.2 Vilka praktiska effekter har digitaliseringen av redovisningsprocessen fått i mindre respektive större redovisningsbyråer och i redovisningskonsulters förståelse?

De effekter som digitaliseringen medfört på redovisningsprocessen har inverkat redovisningskonsulternas praktiska förståelse på flera sätt. Konsulterna har behövt lära sig och anpassa sig till nya digitala verktyg och metoder för att kunna arbeta effektivt i en alltmer digitaliserad värld. Detta innebär att deras förståelse av redovisningsprocessen har förändrats och utvecklats över tid, då de har behövt anpassa sig till nya arbetssätt och ny teknik. Det är också viktigt att notera att redovisningskonsulterna på både små och stora byråer visar en hög

grad av praktisk förståelse när det gäller att anpassa sig till sina kunders behov, beroende på om kunderna föredrar traditionella metoder eller digitala lösningar.

Större byråer har en högre grad av digitalisering och är mer benägna att anpassa sig till ny teknik, vilket gör dem mer effektiva. Små byråer, å andra sidan, är inte lika digitaliserade och kan ha en mer varierad inställning till digitala lösningar. Detta bero främst på deras kundkrets, där äldre kunder ofta föredrar traditionella metoder och kan vara ovilliga att anpassa sig till digitala lösningar. Detta medför att konsulterna behöver anpassa sig till de icke-digitala kunderna i sitt arbete och ha kunskap om hur de ska arbeta med dessa kunder.

Utöver detta har större byråer oftare digitala kommunikationssystem till sina kunder och kollegor samt digitala signeringar mellan kunder och bolagsverket, medan mindre byråer kanske inte har utvecklat sådana system ännu. Även Lowe et al. (2018) påvisade detta i deras studie och menade på att de mindre byråerna inte utvecklats lika mycket som de större byråerna gällande implementering av digitala verktyg. Liknande diskussioner förekommer också i studier av Taylor & Taylor (2014) samt Drew (2015).

6.3 Hur upplever redovisningskonsulterna att deras känslor och inställning till redovisningsprocess har inverkat av digitaliseringen?

Redovisningskonsulterna upplever att digitaliseringen generellt sett har lett till en effektivisering av redovisningsprocessen, vilket innebär snabbare och mer automatiserade processer samt minskad pappershantering. Detta menade även Hagberg och Jonsson (2016), Krafft och Kampe (2016) och Dimitriu och Matei (2014). Digitaliseringen har även underlättat kommunikationen med kunder och kollegor, samt möjliggjort en mer tillgänglig och transparent arbetsprocess. Samtliga redovisningskonsulter uttryckte övergripande positiva inställningar och känslor gentemot digitaliseringen av redovisningsprocessen. Konsulterna kände sig mer självsäkra i sitt arbete på grund av att materialet är mer tillgängligt och att de kan fokusera på mer värdeskapande arbetsuppgifter, såsom rådgivning till sina kunder.

Det framkommer dock att digitaliseringen också innebär vissa utmaningar, såsom att hantera och lära ut digitala lösningar till äldre kunder samt att anpassa sig till nya system och teknologier. Vissa intervjupersoner upplevde att digitaliseringen kan skapa oro, eftersom utvecklingen går för snabbt och att det kan medföra säkerhetsproblem, då känslig information kan läckas ut till obehöriga. Trots dessa utmaningar framhåller intervjupersonerna att de positiva aspekterna av digitaliseringen överväger de negativa. Sammantaget upplever redovisningskonsulterna över lag positiva känslor och inställningar gentemot digitaliseringen av redovisningsprocessen, då det förbättrar effektiviteten, underlättar kommunikation och ger dem möjlighet att fokusera på mer värdeskapande arbetsuppgifter.

6.4 Studiens bidrag

Denna studie bidrar till en ökad förståelse för hur digitaliseringen av redovisningsprocessen har inverkat på redovisningskonsulter som är yrkessamma på både små och stora redovisningsbyråer. Resultatet visar att digitaliseringen har inneburit en rad praktiska effekter för konsulterna, vilka indikerar effektivisering av processer, förändringar i arbetsmetoder samt en anpassning till nya verktyg och tekniker. Studien belyser vidare hur konsulterna upplever digitaliseringens inverkan på deras känslor och inställningar till redovisningsprocessen.

Vad gäller tidigare forskning inom området är det många studier som främst undersöker effekterna som digitaliseringen medför på enbart de större redovisningsbyråerna och mestadels inom yrkesrollen redovisningsekonom. Denna studie ger därför en bild av skillnaderna mellan små och stora redovisningsbyråer när det gäller praktiska effekter och hur redovisningskonsulterna själva på dessa byråer upplever effekterna. Genom att fokusera på konsulternas upplevelser, ger studien en mer personlig och nyanserad bild av hur digitaliseringen kan påverka redovisningskonsulternas arbetsliv. Detta är väsentligt eftersom det ger både blivande samt verksamma konsulter en bättre förståelse för de utmaningar och möjligheter som digitaliseringen medför.

Studien bidrar på så sätt till att bättre förstå hur digitaliseringen har förändrat redovisningsbranschen då det är viktigt för konsulterna för att kunna anpassa sig till förändring och utveckling.

Ett av de mest framträdande praktiska råden för redovisningskonsulter som denna studie rekommenderar är ständig utbildning. Givet att digitaliseringen kontinuerligt transformerar redovisningsprocessen, visar studien att det är av störst vikt att redovisningskonsulter utvecklar sina tekniska kunskaper och vara beredda på att lära sig samt använda nya digitala verktyg i deras arbetsliv. Detta kan hjälpa konsulterna att hålla jämna steg med den snabba utvecklingen som sker i branschen samt att fullt ut kunna dra nytta av de möjligheterna som digitaliseringen medför. Resultaten i studien pekar även på vikten av att förstå och acceptera de utmaningar som digitaliseringen innebär, särskilt vad gäller äldre kunder och de som inte är lika bekväma med digitaliseringen. Det är därför värt att konsulterna överväger strategier för att hjälpa dessa kunder att övergå till digitala processer på ett sätt som kan kännas tryggt för dem. Vidare visar studien på vikten av anpassningsförmåga. Med en digitaliserad redovisningsprocess kan arbetsmetoder förändras, det krävs därför flexibilitet från redovisningskonsulterna.

När det kommer till studien bidrag till praktikteorin, kan det konstateras att den ger mer djupgående förståelse för digitaliseringen praktiska effekter på redovisningsprocessen i både små och stora redovisningsbyråer. Genom att studera uppfattningarna från redovisningskonsulterna själva, bidrar studien till en djupare förståelse för de känslomässiga och praktiska effekterna som digitaliseringen medför inom branschen. Detta kan hjälpa till att utveckla mer praktiska teorier samt modeller om hur digitaliseringen formar redovisningsbranschen som kan vara till stor nytta för både forskare och andra redovisningsbyråer.

6.5 Etiska och samhällliga reflektioner

I samband med denna studie är det viktigt att överväga de etiska samt samhällliga aspekter som digitaliseringen av redovisningsprocessen medför. Digitaliseringen innebär både utmaningar och möjligheter för redovisningskonsulterna och samhället i stort.

Utifrån etisk synpunkt är det viktigt att säkerställa att digitaliseringen sker på ett sätt som inte kan skada kundernas integritet. Denna studie har visat att digitaliseringen kan potentiellt leda till säkerhetsproblem där känslig information kan läckas till obehöriga. Det är därför viktigt att redovisningsbyråerna och konsulterna följer god praxis samt använder sig av säkerhetsåtgärder för att kunna skydda kundernas information.

Vidare visar studien att digitaliseringen innebär att redovisningskonsulterna måste anpassa sig till nya verktyg och tekniker samt förändrade arbetsmetoder. Detta leder till förändrande arbetsförutsättningar och krav på nya kompetenser hos konsulterna. Det är därför av ytterst vikt att utbildningar sker kontinuerligt för att förbereda blivande och redan verksamma redovisningskonsulter för den digitala utvecklingen i branschen.

På samhälllig nivå kan digitaliseringen av redovisningsprocessen bidra till en ökad effektivitet och transparens som studien visar. Detta gynnar såväl företag som kunder och samhället i stort. Det är dock viktigt att vara medveten om att vissa grupper kan känna sig exkluderade eller osäkra inför digitaliseringen, särskilt de äldre kunder eller de som inte är lika positiva till digitaliseringen. Redovisningsbyråerna och konsulterna måste därför inkludera denna målgrupp och stötta de genom att erbjuda vägledning när det gäller digitala lösningar samt vara lyhörda för deras önskemål och behov.

6.6 Förslag till fortsatt forskning

Denna studie avsåg att undersöka och förstå vilka praktiska effekter digitaliseringen av redovisningsprocessen har fått för redovisningskonsulter som arbetar på mindre respektive större redovisningsbyråer, samt hur deras förståelse, känslor och inställning till dessa förändringar har inverkat. Med tanke på studiens fokus och resultat, kan det vara intressant att

överväga följande vidare forskning hur praktiken förändras i takt med att digitaliseringen utvecklas över tid. Detta kan bidra till en bättre förståelse av hur digitaliseringen påverkar yrket och vilka utmaningar samt möjligheter som kan uppstå i framtiden. En annan intressant forskning kan vara en jämförande studie mellan olika länder i Skandinavien, där de undersöker hur digitaliseringens effekter på redovisningskonsulternas arbete varierar beroende på kulturella och regulatoriska skillnader. Detta kan bidra till en mer global förståelse för digitaliseringens påverkan på redovisningsbranschen.

7 Referenser

Ahmad, E., Shukla, N., Siraj, M. B., & Siddiqui, A. (2022). Digitalized accounting and organizational longevity in the contemporary context. *Galaxy International Interdisciplinary Research Journal*, 10(2), 190-199.

Ahrens, T., & Chapman, C. S. (2006). Doing qualitative field research in management accounting: Positioning data to contribute to theory. *Accounting, Organizations and Society*, 31(8), 819–841. <https://doi-org.libraryproxy.his.se/10.1016/j.aos.2006.03.007>

Ali, M., Khan, S. U., & Vasilakos, A. V. (2015). Security in cloud computing: Opportunities and challenges. *Information sciences*, 305, 357-383.

Alvehus, J. (2013). *Skriva uppsats med kvalitativ metod: En handbok*. (1. uppl.) Stockholm: Liber.

Arntz, M., Gregory, T., & Zierahn, U. (2017). Revisiting the risk of automation. *Economics Letters*, 159, 157-160. <https://doi.org/10.1016/j.econlet.2017.07.001>

Artsberg, K. (2005). *Redovisningsteori - policy och --praxis* (uppl. 2). Liber Ekonomi.

Autor, D. H. (2015). Why are there still so many jobs? The history and future of workplace automation. *Journal of economic perspectives*, 29(3), 3-30.

Banker, R. D., Chang, H., & Kao, Y. C. (2002). Impact of information technology on public accounting firm productivity. *Journal of information systems*, 16(2), 209-222. <https://doi.org/10.2308/jis.2002.16.2.209>

Bhimani, A., & Willcocks, L. (2014). Digitisation, 'Big Data' and the transformation of accounting information. *Accounting and Business Research*, 44(4), 469–490. <https://doi.org/10.1080/00014788.2014.910051>

Bryman, A. (2018). *Samhällsvetenskapliga metoder*. (3:e uppl.). Stockholm: Liber.

Bryman, A. & Bell, E. (2017). *Företagsekonomiska forskningsmetoder*. (3:e uppl.) Stockholm: Liber.

Cai, Y., & Mehari, Y. (2015). The use of institutional theory in higher education research. In *Theory and method in higher education research* (Vol. 1, pp. 1-25). Emerald Group Publishing Limited. <https://doi-org.libraryproxy.his.se/10.1108/S2056-375220150000001001>

Carrington, T. (2014). *Revision*. (2. uppl.) Stockholm: Liber.

Cooper, L. A., Holderness, D. K., Sorensen, T. L., & Wood, D. A. (2019). Robotic Process Automation in Public Accounting. *Accounting Horizons*, 33(4), 15–35. <https://doi.org/10.2308/acch-52466>

Corradi, G., Gherardi, S., & Verzelloni, L. (2010). Through the practice lens: Where is the bandwagon of practice-based studies heading?. *Management learning*, 41(3), 265-283

Czarniawska, B. & Sevon, G. (1996). *Tranzlating Organizational Change*. Walter de Gruyter.

Cöster, M., & Westelius, A. (2020). *Digitalisering*. Stockholm: Liber.

Damasiotis, V., Trivellas, P., Santouridis, I., Nikolopoulos, S., & Tsifora, E. (2015). IT competences for professional accountants. A Review. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 175, 537–545.

Dimitriu, O., & Matei, M. (2014). A new paradigm for accounting through cloud computing. *Procedia economics and finance*, 15, 840–846. [https://doi.org/10.1016/S2212-5671\(14\)00541-3](https://doi.org/10.1016/S2212-5671(14)00541-3)

Drew, J. (2015). Accounting firms moving slowly to the cloud. *Journal of accountancy*, 219(3), 1-6.

FAR (2022). FAR förklarar digitalisering. Hämtad 17 februari 2023, från <https://www.far.se/kunskap/digitalisering/far-forklarar-digitalisering/>

FAR. (u.å.). *Vad gör en redovisningskonsult?*. Hämtad 21 februari 2023, från <https://www.far.se/kunskap/branschens-yrkesroller/vad-gor-en-redovisningskonsult/>

Fenwick, T., Edwards, R., & Sawchuck, P. (2011). Spatiality and temporality: understanding cultural geography. *Emerging approaches to educational research: tracing the Socio-Material*. New York: Routledge.

Frey, C. B., & Osborne, M. A. (2017). The future of employment: How susceptible are jobs to computerisation? *Technological forecasting & social change*, 114, 254–280. <https://doi.org/10.1016/j.techfore.2016.08.019>

Frostenson, M. (2015). *Redovisningsteori*. Upplaga 1 Lund: Studentlitteratur

Fölster, S. (2015). *Robot revolution: Sverige i den nya maskinåldern* (1 uppl.). Stockholm: Volante.

Ghasemi, M., Shafeipour, V., Aslani, M., & Barvayeh, E. (2011). The impact of information technology (IT) on modern accounting systems. *Procedia-social and Behavioural Sciences*, 28, 112-116. <https://doi:10.1016/j.sbspro.2011.11.023>

Greenman, C. (2017). Exploring the impact of artificial intelligence on the accounting profession. *Journal of Research in Business, Economics and Management*, 8(3), 1451- 1454.

Gulin, D., Hladika, M., & Valenta, I. (2019). Digitalization and the Challenges for the Accounting Profession. *IRENET - Society for Advancing Innovation and Research in Economy, Zagreb*, 5, 502– 511.

Hagberg, J. & Jonsson, A. (2016). *Handelns digitalisering: undran inför framtidens affärer*. Studentlitteratur AB: Lund.

Kemppi, M. (2010). Automatisoidun taloushallinnon vaikutukset tilintarkastukseen.

Kempe, M. & Karios Future (2019). *Blockkedjeinspirerade tekniklösningar för redovisning, revision och skatt*. Hämtad 30 januari 2023, från <https://www.far.se/globalassets/pdf/report-swe-blockkedja-skatt.pdf>

Knudsen, D. R. (2020). Elusive boundaries, power relations, and knowledge production: A systematic review of the literature on digitalization in accounting. *International Journal of Accounting Information Systems*, 36, 1–22. <https://doi.org/10.1016/j.accinf.2019.100441>

Kokina, J., & Blanchette, S. (2019). Early evidence of digital labor in accounting: Innovation with Robotic Process Automation. *International Journal of Accounting Information Systems*, 35. <https://doi.org/10.1016/j.accinf.2019.100431>

Kokina, J., & Davenport, T. H. (2017). The emergence of artificial intelligence: How automation is changing auditing. *Journal of emerging technologies in accounting*, 14(1), 115–122. <https://doi.org/10.2308/jeta-51730>

Kruskopf, S., Lobbas, C., Meinander, H., Söderling, K., Martikainen, M., & Lehner, O. (2020). Digital accounting and the human factor: Theory and practice. *ACRN Journal of Finance and Risk Perspectives*, 9, 78–89. <https://doi.org/10.35944/jofrp.2020.9.1.006>

Krafft, G., & Kempe, M. (2016). Nyckeln till framtiden—framtidens redovisning, revision och rådgivning i det digitala landskapet. *Kairos Future*.

Kuusisto, M. (2017). Organizational effects of digitalization: A literature review. *International Journal of Organization Theory & Behavior*, 20(3), 341–362. <https://doi.org/10.1108/IJOTB-20-03-2017-B003>

Kvale, S. & Brinkmann, S. (2009). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. (2: a uppl.).

Studentlitteratur.

Larsen, A. K. (2009) *Metod helt enkelt: En introduktion till samhällsvetenskaplig metod*.

Lind, R. (2019). *Vidga vetandet. Teori, metod och argumentation i samhällsvetenskapliga undersökningar*. (2 uppl.). Studentlitteratur. Malmö: Gleerups Utbildning Ab.

Lindell, E. (2015). *Framtidens arbetsmarknad: en teoretisk kunskapsöversikt*.

Lindgren, C.J. (2019, 4 juni). *Därför ska vi bli hundra procent digitala*. Tidningen Balans. Hämtad 17 februari 2023, från <https://tidningenbalans.se/artikel/darfor-ska-vi-bli-hundra-procent-digitala>

Lowe, D. J., Bierstaker, J. L., Janvrin, D. J., & Jenkins, J. G. (2018). Information technology in an audit context: Have the Big 4 lost their advantage?. *Journal of information systems*, 32(1), 87-107. <https://doi.org/10.2308/isys-51794>

Marton, J., Sandell, N., & Stockenstrand, A.-K. (2020). *Redovisning – Från bokföring till analys*. Lund: Studentlitteratur.

Moll, J., & Yigitbasioglu, O. (2019). The role of internet-related technologies in shaping the work of accountants: New directions for accounting research. *British Accounting Review*, 51(6). 100833 <https://doi.org/10.1016/j.bar.2019.04.002>

Nationalencyklopedin. (u.å.). Automatisering. Tillgänglig: Nationalencyklopedin [2023-02-21]

Nationalencyklopedin. (u.å.) Tillförlitlig. Tillgänglig: Nationalencyklopedin [2023-03-03]

Perrow, C. (1986). *Complex Organizations: A Critical Essay*, McGraw-Hill, Inc., New York.

PWC. (2015, 13 maj). Auktoriserad redovisningskonsult eller inte - vad är skillnaden? Driva företag, skatt & regelverk. *Företagsbloggen - För dig som äger och driver företag*. <https://blogg.pwc.se/foretagsbloggen/auktoriserad-eller-inte-vad-ar-skillnaden>

Revisorsinspektionen. (2022, 31 mars). *Årlig rapport 2021*. Hämtad 22 februari 2023, från <https://www.revisorsinspektionen.se/globalassets/webbplatsen/publicerat/arl原因-rapport/arl原因-rapport-2021.pdf>

Sangster, A. & Scataglinibelghitar, G. (2010). Luca Pacioli: The Father of Accounting. *Education, Accounting Education*, 19 (4), 423-438.

- Schatzki, T. (2001). *The practice turn in contemporary theory*. London: Routledge.
- Smith, S.S. (2018). Digitalization and financial reporting - how technology innovation may drive the shift toward continuous accounting. *Accounting and Finance Research*, 7(3), 240-250. doi:10.5430/afr.v7n3p240
- Snickars, P. (2014). *Digitalism: när allting är internet*. 1. uppl. Stockholm: Volante.
- SrF Konsulterna. (2015). *Redovisningskonsult – ett framtidsyrke*. Hämtad 23 februari 2023, från <https://www.srfkonsult.se/studerande/redovisning/redovisningskonsult-ett-framtidsyrke/>
- Tax definition. (u.å.). *Definition redovisningsprocessen*. Hämtad 13 mars 2023, från <https://sv.tax-definition.org/64542-accounting-process>
- Taylor, A. & Taylor, M. (2014). Factors influencing effective implementation of performance measurement systems in small and medium-sized enterprises and large firms: a perspective from Contingency Theory. *International Journal of Production Research*, 52(3), 847-866.
- Trots, J. (2007). *Enkätboken*. (3:e uppl.). Studentlitteratur.
- Thomasson, J., Arvidson, P., Carrington, T., Johed, G., Lindquist, H., Larson, O., & Rohlin, L. (2013). *Den nya affärsredovisningen* (19:1. uppl.). Stockholm: Liber.
- Thörnqvist, C., & Kilstam, J. (2021). Aligning Corporate Social Responsibility with the United Nations' Sustainability Goals: Trickier than it Seems? *ECONOMICS*, 9(1), 161-177.
- Van Rijnssoever, F. J. (2017). (I can't get no) *saturation: a simulation and guidelines for sample sizes in qualitative research*. *PloS one*, 12(7), e0181689.

Vetenskapsrådet, S. (2002). *Forskningsetiska principer inom humanistisksamhällsvetenskaplig forskning*. Stockholm: Vetenskapsrådet.

Visma Spcs. (2021, 11 maj). *Redovisning – Vad är redovisning?*. Hämtad 13 mars 2023, från <https://vismaspcs.se/ekonomiska-termer/vad-ar-redovisning>

8 Bilagor

8.1 Bilaga 1 Intervjufrågor

Inledande frågor:

1. Berätta lite om dig själv?
 - Vem är du, ålder?
2. Kan du berätta lite om företaget du arbetar på?
 - Stort/litet.
3. Hur länge har du arbetat som redovisningskonsult?
 - Hur länge har du arbetat just på denna byrå?
 - Vilken roll har du och vad är dina huvudsakliga arbetsuppgifter?

Digitalisering

4. Vad tänker du på när du hör ordet "digitalisering"? (eller vilka känslor förknippar du med ordet digitalisering?)
5. Vilka möjligheter och fördelar ser du med digitaliseringen?
 - Vilka utmaningar och nackdelar ser du eller tror du finns med digitaliseringen?
6. Anser du det viktigt att hänga med i den digitala utvecklingen som redovisningskonsult?

Digitalisering påverkan på redovisningskonsulternas dagliga arbete:

7. Berätta om vilka digitala verktyg/lösningar inom redovisningsarbetet som ni använder idag?
 - Varför använder ni dessa, vilka måste, borde och vill ni använda?
 - Vad anser du fungerar bra respektive mindre bra?
8. Har ditt arbete som redovisningskonsult förändrats i takt med digitaliseringens utveckling?
 - Berätta om vilka förändringar du har upplevt kopplade till digitaliseringen under den tid som du varit verksam.
 - Är fokus på andra uppgifter idag än från tidigare? (vad i så fall?)
9. Har det tillkommit eller försvunnit arbetsuppgifter i takt med digitaliseringen.
10. Har ni på byrån du arbetar på lärt er att arbeta digitalt och hur har ni anpassat er till eventuella förändringar i arbetet?

Redovisningsprocessen

11. Beskriv hur redovisningsprocessen ser ut i organisationen idag, steg för steg?
12. Hur har digitaliseringen inverkat på redovisningsprocessens olika steg?

Avslutande fråga:

13. Har du någon övrig fundering eller något som du vill tillägga som vi inte fått med från tidigare frågor?

8.2 Bilaga 2 Inbjudan

Kandidatuppsats: Inbjudan att delta i en studie om digitalisering

Hej!

Vi är två studenter som läser sista året på Ekonomiprogrammet med inriktning redovisning och revision i Högskolan i Skövde och skulle vilja ta del av er upplevelse av den digitala utvecklingen inom redovisningsbranschen. *Hur känner ni för utvecklingen inom digitaliseringen?*

Syftet med vår studie är att undersöka praktiska effekter, skillnader och inverkan som digitaliseringen har medfört på redovisningskonsulternas redovisningsprocess. Vi skulle verkligen uppskatta om ni kunde delta i denna undersökning som kommer att ske under ca 60 minuter där ni kommer att få besvara ett antal frågor som har ett stort bidrag till vår kandidatuppsats inom företagsekonomi.

Vi vill försäkra er om att vi hanterar ert deltagande med största respekt och omsorg för er integritet. Er medverkan i studien är helt frivillig och ni kan när som helst välja att avbryta deltagandet utan några konsekvenser. Ni har även rätt att stå över frågor och bestämma om intervjun får spelas in eller inte. För att skydda er konfidentialitet och anonymitet kommer vi att hantera all information om er på ett säkert sätt. Inga obehöriga personer kommer att ha tillgång till era personuppgifter och vi kommer att anonymisera all information som samlas in. Materialet från intervjuerna kommer att överföras till en hårddisk som endast är tillgänglig för oss och alla ljudfiler kommer att raderas när studien är slutförd. Vi försäkrar er om att all information som ni delar med oss endast kommer att användas för att besvara studiens syfte och inte för något annat ändamål.

Vi är väldigt flexibla med genomförandet av intervjun och kan anpassa oss utefter era önskemål vad gäller tid och plats. Vi ser gärna att mötas upp på ert kontor men fungerar lika bra via digitalt möte.

Vi ser fram emot att höra från er och hoppas att ni är intresserade av att dela med er av era erfarenheter inom den digitala utvecklingen av redovisningsbranschen.

Tack på förhand!

Vänliga Hälsningar

George Homa & Valdrina Rrahmani

Ekonomiprogrammet – redovisning och revision, Högskolan i Skövde

8.3 Bilaga 3 Individuella reflektioner

Individuell reflektion – George Homa

Arbetet med examensarbetet har varit en lärorik och utmanande process. Innan kursen började, diskuterade jag och min medförfattare Valdrina, om ämnet som vi ansåg vara relevant att skriva om. Vi var överens om att skriva om något inom redovisningsområdet som har koppling till digitaliseringen, därför beslutade vi att fokusera på hur digitaliseringen påverkar mindre redovisningsbyråer och deras konsulter. Vi tyckte att ämnet är aktuellt och kan vara intressant att undersöka.

Vi inledde skrivprocessen ganska direkt vid kursstart då vi var medvetna om att det var nödvändigt för att hinna slutföra arbetet i tid. Genom metodkursen erhöll vi grunden och insikten för att påbörja vårt skrivande och förenkla valet av metod i vår studie. Att metodkursen gick parallellt med examensarbetet har fungerat bra, det gav oss en bra start att komma igång med arbetet och all feedback vi fick från handledarna och opponenterarna har varit till stor hjälp. Trots att skrivandet flöt på från början, så stötte vi på vissa utmaningar som vi fastnade på och bromsade upp processen lite. Vår handledare har varit till stor hjälp och gett oss värdefulla tips och vägledning under processens gång och hjälpt oss under de tiderna det krisade. Ett moment som medförde viss nervositet hos oss var att hitta redovisningskonsulter att intervjua, med tanke på att arbetet utfördes under deras högsäsong så var det utmanande att få tag på de, då de flesta hade fullt upp med bokslutsarbetet och deklarerationer. Lyckligtvis var vi ute i god tid och vi lyckades intervjua tio personer. Vi stötte även på vissa utmaningar med våra frågeställningar och vårt syfte, då vi fick justera dessa några gånger tills vi blev nöjda.

Genom arbetet har jag utvecklat min förmåga att analysera och tolka olika texter och koppla samman dessa till olika teorier för att förstå det större sammanhanget. Skrivprocessen har varit en lärande erfarenhet och jag inser hur viktigt det är att bemästra akademiskt skrivande, något som examensarbetet bidrar med. Min förmåga att hitta relevant information och selektera vad som är viktigt har förbättrats, med tanke på alla vetenskapliga artiklar jag har läst under arbetet, vilket även har ökat mina kunskaper inom redovisningsområdet. En annan viktig insikt jag har fått under examensarbetets gång är betydelsen av att ha ett kritiskt tänkande och att ifrågasätta sina egna antaganden och slutsatser, då man skapar sig en djupare förståelse för sitt ämne.

Jag är tacksam och glad över att ha haft möjligheten att arbeta med Valdrina som min medförfattare. Vi har sedan tidigare haft olika samarbeten inom tidigare kurser och vi båda har liknande ambitioner och mål med våra studier, därför föll det sig naturligt att skriva examensarbetet tillsammans. Samarbetet har fungerat väl då vi har varit väldigt öppna med våra tankar och synpunkter om arbetet vilket medförde i värdefulla diskussioner. Valdrina har varit till stor hjälp för mig med att strukturera arbetet och korrektlösa meningar. Detta har sparat mig mycket tid och ansträngning, vilket har medfört till att jag har haft mer utrymme i att fördjupa mig i ämnet och analysera det insamlade materialet.

Slutligen har examensarbetet givit mig en större självkänedom och förståelse för min egen arbetsprocess. Jag har insett att jag fungerar bäst när jag har en tydlig struktur och plan att följa, men samtidigt har jag lärt mig att vara flexibel och anpassa mig till förändringar och utmaningar som uppstår under arbetets gång.

Individuell reflektion – Valdrina Rrahmani

Efter tre års studier har jag kunnat implementera mina kunskaper under detta examensarbete. Arbetet har varit utmanande men samtidigt intressant då vi valde ett ämne med en kunskapslucka som vi vill fylla ut och förmedla kunskap kring. Under arbetets gång har jag använt mitt kritiska tänkande, analytiska förmåga och ett kreativt tänkande för att möta våra med- och motgångar. Detta är egenskaper jag utvecklat under mina studier på högskolan och implementerat i detta examensarbete.

Ämnet vi valde var en utmaning och en kunskapslucka vi ville fylla. Den största utmaningen var att få kontakt med redovisningskonsulter som visade intresse för vårt arbete vilket medförde att detta moment blev tidskrävande. Å andra sidan blev vi motiverade till att lägga ner tid till att hitta flera intresserade konsulter efter varje intervju då vi ansåg att det var intressant och mer lärorikt att intervjua erfarna redovisningskonsulter för att fylla upp vår kvalitativa kvot i studien med deras reflektioner.

Arbetet planerades väl och en utförlig tidsplan följdes under arbetets gång. Det var en fördel att skriva arbetet ihop med min medförfattare George då vi stöttade och motiverade varandra under utmaningar och tidspressade perioder. Vi har tidigare erfarenhet av arbeten ihop vilket för mig var en trygghet då jag kan mina egna samt min medförfattares svagheter och styrkor i ett gemensamt arbete och på så sätt komplettera varandra. Samarbetet fungerade väl mellan oss och vi hade en tydlig struktur i vårt arbete med gemensamma diskussioner och reflektioner. Utan bådads engagemang och intresse hade detta arbete varit omöjligt att genomföra. Jag är tacksam över att George var min medförfattare i denna studie och att vi har bidragit till att börja fylla upp kunskapsluckan i ett avgränsat område och hoppas att motivera flera till liknande arbete som kan leda till en generalisering av digitaliseringens inverkan på redovisningskonsultyrket. Framtidens utveckling av digitaliseringen är en ovisshet för hur redovisningskonsulternas arbete kommer att fortsätta påverkas, varför det är viktigt att studera hur inverkan av digitaliseringen upplevs i praktiken hos redovisningskonsulterna.